

Medlemmerne af Folketingets Europaudvalg
og deres stedfortrædere

Bilag

Journalnummer
400.C.2-0

Kontor
EUK

24. februar 2005

Med henblik på mødet i Folketingets Europaudvalg den 4. marts 2005 – dagsordenspunkt
rådsmøde (miljø) den 10. marts 2005 – vedlægges Miljøministeriets notat vedrørende de
punkter, der forventes optaget på dagsordenen.

MILJØministeriet
Ledelsessekretariatet – EUK

Den 23. februar 2005
J. nr. D 651-0005
OLK/

Folketingets Europaudvalg
Samlenotat vedr. Rådsmøde(miljø) den 10. marts 2005.

Dagsordenspunkt	
1. Forberedelse af Det Europæiske Råds forårsmøde	2
1 (a) <i>Kommissionens synteserapport (Lissabon-strategien)</i>	6
1 (b) <i>Kommissionens årlige miljøpolitiske redegørelse</i>	9
1 (c) <i>Kommissionens meddelelse om status for implementeringen af ETAP</i>	13
1 (d) <i>Kommissionens meddelelse vedr. revision af EU's bæredygtighedsstrategien</i>	17
- <i>Vedtagelse af rådskonklusioner</i>	
- <i>Udveksling af synspunkter</i>	
Orientering	
2. Klima	21
- <i>Vedtagelse af rådskonklusioner</i>	
Orientering	
3. Forberedelse af den 13. session for FN's kommission for Bæredygtig udvikling (CSD 13)	28
- <i>Udveksling af synspunkter</i>	
Orientering	
4. Forberedelse af 1. partskonference under Stockholm-konventionen	32
- <i>Vedtagelse af forhandlingsdirektiv</i>	
Orientering	
5. Forberedelse af 2. partsmøde under Aarhus-konventionen	35
- <i>Vedtagelse af forhandlingsdirektiv</i>	
Orientering	
6. Forberedelse af 2. partsmøde under Cartagena-protokollen	40
- <i>Vedtagelse af forhandlingsdirektiv</i>	
Orientering	

Ad. pkt. 1

Forberedelse af Det Europæiske Råds forårstopmøde - Rådets (miljø) konklusioner

Resume

Udkast til konklusioner noterer sig Kommissionens synteserapport, understreger nødvendigheden af at den styrkede fokus på vækst og beskæftigelse sker indenfor rammerne af den overordnede styrende ramme for bæredygtig udvikling, fremhæver miljøpolitikens positive bidrag til vækst og beskæftigelse gennem synergi og understreger behovet for at integrere miljø i vækst og beskæftigelsesprocessen af hensyn til befolkningernes forventninger og EU's globale ansvar. Der opfordres til særlig satsning på fremme af miljøeffektiv teknologi i alle sektorer, især transport og energi, særligt gennem fuldstændig implementering af ETAP. Udkastet anerkender betydningen af ordentlig implementering af EU's miljølovgivning og de igangværende aktiviteter for sikring af omkostningseffektiv implementering. Udkastet opfordrer DER til at understrege miljø som et integreret element i Lissabon strategien, og til at sende et stærkt budskab om det presserende behov for bæredygtig udvikling i EU og globalt. Udkastet inviterer endvidere DER til at genfremsætte nøgleprincipperne for bæredygtig udvikling, for bred offentlig deltagelse og konkret handling ved revisionen af EU's Bæredygtighedsstrategi.

1. Status

Punktet er sat på dagsordenen for Rådsmøde (miljø) den 10. marts 2005 med henblik på vedtagelse af rådskonklusioner som bidrag til Det Europæiske Råds (DER) forårsmøde den 22.-23. marts 2005.

Formandskabet har fremlagt forslag til rådskonklusioner. Rådskonklusioner baserer sig på:

- a. Kommissionens synteserapport.
- b. Kommissionens årlige miljøpolitiske rapport
- c. Kommissionens statusrapport for Environmental Technology Action Plan (ETAP).
- d. Kommissionens meddelelse vedr. revision af EU's bæredygtighedsstrategi.

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.

2. Formål og indhold

Udkast til rådskonklusioner udtrykker følgende holdninger:

- Rådet noterer sig Kommissionens synteserapport, og støtter kraftigt placeringen af Lissabon strategien indenfor den generelle målsætning om bæredygtig udvikling, som er den overordnede styrende ramme for fællesskabets politikker.
- Rådet fremhæver bidraget fra miljøpolitikken til økonomisk vækst og beskæftigelse gennem positiv synergi, og understreger behovet for at integrere miljø i vækst og beskæftigelsesprocessen, for at imødekomme befolkningernes forventninger indenfor EU og ift. de globale udfordringer og ansvar. Forsinket og udeladt handling kan betyde højere omkostninger, med konsekvenser for økonomisk vækst og de offentlige finanser, og mulige uigenkaldelige skader på fx klima og biodiversitetstab.

- Rådet opfordrer til markant fremme af miljøeffektiv teknologi i alle sektorer, særligt transport og energi, både til nytte i EU og til at imødekomme verdensmarkedets stigende fuldstændige efterspørgsel efter mere bæredygtige løsninger. Dette særligt gennem en implementering af ETAP.
- Rådet opfordrer til fremme af mere bæredygtige produktions- og forbrugsmønstre, bla. gennem offentlige grønne indkøb, ved styrket indsats for at indregne af eksternaliteter i priserne, og ved reform af subsidier med negativ miljøpåvirkning.
- Rådet opfordrer til forebyggelse og tilpasningstiltag for reduktion af langtidstruslen og omkostningerne af klimaforandringer, fx gennem fremme af en økonomi mindre afhængig af fossile brændsler.
- Rådet opfordrer alle medlemsstaterne til at øge deres indsats indenfor ovenstående områder og særligt at udarbejde nationale handlingsplaner for implementering af ETAP i 2005 og nationale planer for grønne offentlige indkøb i 2006.
- Rådet byder den årlige miljøpolitiske rapport velkommen som et input til Lissabon processen, og rapportering af fremdrift ift. 6. miljøhandlingsplan, og notere sig fremdrift i 2004 og nødvendige aktiviteter for 2005, særligt vedr. klima, biodiversitet, miljø og sundhed samt fremme af miljøeffektiv teknologi.
- Rådet anerkender betydningen af ordentlig implementering af EU's miljølovgivning og de igangværende aktiviteter for sikring af omkostningseffektiv implementering.
- Rådet pointerer betydningen af internationalt samarbejde til at håndtere globale og grænseoverskridende miljøproblemer, og opfordrer til integration af miljøkrav i EU's eksterne politikområder.
- Rådet inviterer DER til at understrege miljø som et integreret element i Lissabon strategien, både for at fremme bæredygtighed udvikling og for at integrere miljø i alle politikker. Rådet opfordrer i den sammenhæng andre rådsformationer til at genoplive miljøintegration i deres politikområder. Rådet inviterer DER til at sende et stærkt politisk budskab om det presserende behov for bæredygtig udvikling i EU og globalt for at kunne imødekomme verdens behov indenfor rammerne af klodens bærende kapacitet.
- Rådet fremhæver endeligt behovet for at genfremsætte nøgleprincipperne for bæredygtig udvikling for bred offentlig deltagelse og konkret handling, og inviterer Kommissionen til at præsentere en revideret bæredygtighedsstrategi til sommeren 2005 og inviterer DER til at vedtage denne inden udgangen af 2005.

3. Nærhedsprincippet

Der er ikke redegjort for nærhedsprincippet i denne sammenhæng, da der ikke er tale om stillingtagen til konkret lovgivning.

4. Konsekvenser for Danmark

Rådskonklusionerne har ikke i sig selv lovgivningsmæssige, administrative eller økonomiske konsekvenser for Danmark og påvirker ikke beskyttelsesniveauet i Danmark.

5. Høring

Sagen blev drøftet på det ekstraordinære møde i specialudvalget for miljøspørgsmål den 21. februar 2005.

Danmarks Naturfredningsforening fandt med hensyn til *Kommissionens synteserapport*, at selv om Kommissionen placerede Lissabon strategien indenfor EU's generelle målsætning for bæredygtig udvikling, så var miljødimensionen i praksis koblet fra. DN gav udtryk for, at synteserapporten manglede forslag til konkrete virkemidler, der kunne fremme efterspørgslen af miljøvenlig teknologi og innovation (f.eks. afskaffelse af miljøskadelige subsidier, offentlige grønne indkøb, miljøafgifter m.v.). Dette burde reflekteres i miljøministrenes input til DER. DN fandt det desuden kritisabelt, at miljøvenlig teknologi og innovation stort set var fraværende i synteserapportens afsnit om forskning og udvikling. Efter DN's opfattelse er der – udover ETAP – brug for en strategi for hurtig introduktion af markedsbaserede virkemidler, som miljøministrene burde foreslå til Forårstopmødets beslutning.

Med hensyn til *Kommissionens meddelelse om revision af bæredygtighedsstrategien* fandt DN meddelelsens forslag til nye overordnede målsætninger bekymrende og gav udtryk for, at man burde koncentrere sig om gennemførelsen af de eksisterende målsætninger. M.h.t. de markedsbaserede virkemidler fandt DN at Kommissionen for meget baserede sig på medlemsstatsaktiviteter og ikke de nødvendige EU fællesskabsreformer. DN gav udtryk for, at de balancerede konsekvensvurderinger, langt fra balancerede da de fokuserede mest på kortsigtede erhvervsinteresser. DN mente, at instrumentet skulle forbedres væsentligt hvis det skulle være et troværdigt bidrag til integration mellem de tre dimensioner i bæredygtighedsstrategien. DN var for så vidt enig i de foreliggende konklusioner, men fandt dem mangelfulde på de ovenstående områder.

Det Økologiske Råd var enige i Dansk Naturfredningsforenings synspunkter. DØR fandt desuden at de ovenfor anførte betragtninger om virkemidler burde reflekteres i den danske holdning til *Kommissionens meddelelse om revision af bæredygtighedsstrategien*.

NOAH fandt det kritisabelt, at Kommissionen i synteserapporten havde reduceret de tidligere syv indikatorer til alene tre indikatorer og at indikatoren vedr. naturressourcer her var blandt de indikatorer som ikke blev nævnt. Indikatorer for biodiversitet burde også medtages efter NOAH's opfattelse.

Med hensyn til *Kommissionens meddelelse om om status for implementering af ETAP* fandt DAKOFA (i en skriftlig kommentar) at affaldsbehandling burde indgå som et prioriteret emne i den oplistning i "Dansk holdning" af konkrete områder og sektorer hvor der er særligt behov for at have fokus på det teknologiske grundlag.

6. Forhandlingssituationen

Der er generelt stor opbakning til hovedbudskaberne i konklusionerne.

7. Regeringens foreløbige generelle holdning.

Danmark kan generelt støtte budskaberne i formandskabets udkast til konklusioner.

Danmark finder det væsentligt, at Lissabon strategiens forstærkede fokus på vækst og beskæftigelse sker indenfor rammerne af fællesskabets overordnede målsætninger om bæredygtig udvikling og et høj niveau for miljøbeskyttelse jf. Traktaten.

Det er i denne sammenhæng relevant, at have skærpet fokus på muligheder for synergi mellem vækst/beskæftigelse og miljø/bæredygtighed. ETAP udgør en central ramme for udvikling og nyttiggørelse af synergi, som kan bidrage til den af Kommissionen foreslåede handlingsplan for ETAP.

Danmark støtter Lissabon strategiens initiativ om bedre og mere simpel regulering med henblik på at reducere de administrative byrder for virksomhederne, og finder dette bør ske uden at reducere den givne regulerings beskyttelsesniveau for så vidt angår sundhed, miljø og forbrugerbeskyttelse.

Danmark finder det væsentligt at der også fortsat sker en miljømæssig vurdering af – og input til – Lissabon strategien, som Rådet (miljø) bidrager med til forårstopmødet.

Danmark finder at den årlige miljøpolitiske rapport giver et godt bidrag til Lissabon strategien og udpeger centrale udfordringer ift. implementeringen af de prioriterede indsatsområder under 6. miljøhandlingsprogram.

Danmark finder det vigtigt at der årligt gøres status for miljøpolitikken, både til opdatering af ny viden om miljøets tilstand, som bidrag til en effektiv miljøbeskyttelsespolitik i EU og som bidrag til Lissabon strategien

Danmark finder det relevant at der i arbejdet med 6. miljøhandlingsprogram, og særligt temastrategierne herunder, sættes særligt fokus på brug og udvikling af miljøeffektive teknologier, således at implementeringen af 6. miljøhandlingsprogram kan ske omkostningseffektivt, med samtidigt bidrag også til vækst og beskæftigelse.

Danmark finder det stadig vigtigt, at miljøbeskyttelse integreres i formuleringen af sektorpolitikker for sikring af omkostningseffektiv målopfyldelse, og identifikation af mulige win-win optioner ift. markedsfordele som følge af viden om miljøbeskyttelse og miljøteknologi. Det er således vigtigt, at de relevante rådsformationer fortsat inddrager miljøbeskyttelse samt muligheder for synergi.

Danmark er enig i, at EU's bæredygtighedsstrategi, såvel som Lissabon strategien, bidrager til EU overordnede målsætninger om bæredygtig udvikling, og finder det derfor vigtigt, at bæredygtighedsstrategien også fortsat sender et klart budskab om EU's visioner og vilje til bæredygtig udvikling. Danmark ser frem til den forestående revision, med særlig fokus på styrket implementering af de allerede prioriterede områder.

Ad. pkt. 1 (a) Kommissionens synteserapport

Resume

Synteserapporten foreslår at Lissabon strategien fremover fokuseres på 3 områder: 1) at gøre EU til et mere attraktivt sted at investere og bo, 2) satse stærkere på viden og innovation, og 3) sikre at der skabes flere og bedre arbejdspladser. Synteserapporten konkretiserer i en omfattende handlingsplan, de skridt der skal til for at levere dette. Endeligt skitserer synteserapporten Kommissionens forslag til fremtidig struktur på opfølgning af Lissabon strategien og forberedelse til DER's drøftelse af fremdrift. Kommissionen foreslår, at disse 2 processer skal effektiviseres ved at reducere antallet af rapporter op til DER's forårstopmøde og en styrket koordinations proces i rådet ved at kun de økonomiske og beskæftigelsesmæssige rådsformationer forbereder input til DER. Synteserapporten fastslår indholdsmæssigt, nødvendigheden af at fokusere på vækst og beskæftigelse for at nå Lissabon målet. Miljø – det 3 ben i Lissabon strategien – sættes ikke på pause, men der fokuseres særligt på de 2 øvrige ben.

1. Status

Kommissionen har fremlagt sin synteserapport: ”Working together for growth and jobs – A new start for the Lisbon Strategy”.

Lissabon-strategien blev vedtaget under portugisisk formandskab i 2000. Formålet var og er at gøre EU til den dynamisk og konkurrencedygtig vidensbaseret økonomi med social og miljømæssig bæredygtighed. Det Europæiske Råd besluttede ved forårstopmødet i marts 2004 at gennemføre en midtvejsvaluering af Lissabon strategien i lyset af den manglende gennemførelse af en lang række af strategiens målsætninger. Midtvejsvalueringen finder sted ved DER's forårstopmøde 2005. Kommissionen har som oplæg til midtvejsvalueringen fremlagt synteserapporten indeholdende forslag til en reform af Lissabon-strategien. Rapporten ventes at være udgangspunktet for drøftelserne om midtvejsvalueringen på forårstopmødet.

Synteserapporten indgår som baggrund for Rådets (miljø) drøftelse af bidrag til DER ved vedtagelse af Rådskonklusioner.

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.

2. Formål og indhold

Synteserapporten foreslår at der fremover fokuseres på 3 områder:

- Gøre Europa til et mere attraktivt sted at investere og arbejde.
- Satse stærkere på viden og innovation.
- Sikre at der skabes flere og bedre arbejdspladser.

I et anneks til synteserapporten detaljeres disse 3 områder i 10 centrale politik områder i en omfattende handlingsplan:

1. At færdiggøre det indre marked, særligt servicesektoren, energi, offentlige indkøb og finansielle serviceydelser.
2. At sikre et konkurrencepræget indre marked, der er åbent udadtil, hvor Kommissionen bla. vil se på nøglesektorer som energi og det finansielle marked, samt statsstøtte, handelsliberalisering og

frihandelsaftaler under Doha.

3. At forbedre den europæiske og nationale lovgivning mhp. at reducere administrative byrder.
4. At udvide og forbedre den europæiske infrastruktur, hvor Kommissionen bla. peger på de transeuropæiske netværk (motorveje, jernbaner og el) og det europæiske vækst initiativ (tilskud). (pkt. 1-4 = ”Gøre Europa til et mere attraktivt sted at investere og arbejde”)
5. At forøge og forbedre investeringerne i forskning og udvikling, hvor Kommissionen lba. peger på at medlemslandene skal øge deres offentlige udgifter til forskning, samt det 7. rammeprogram for forskning.
6. At lette innovation, anvendelse af IKT og bæredygtig ressourceanvendelse, hvor Kommissionen bla. nævner mulighederne indenfor miljøteknologi, ETAP og generel styrkelse innovations ledet mellem forskning og anvendelse.
7. At bidrage til at skabe en stærk industriel base, hvor Kommissionen igen nævner forskning og udvikling som centrale faktorer sammen med privat-offentlige partnerskaber. (pkt. 5-7 = ”Satse stærkere på viden og innovation”).
8. At sikre at flere kommer i arbejde, hvilket er central for at få højere vækst og forbedre den sociale inklusion.
9. At forøge arbejdsmarkedernes fleksibilitet og sikre arbejdstageres og virksomheders tilpasningsevne.
10. At investere mere i uddannelse og efteruddannelse, bla. initiativer til fremme af livslang læring. (pkt. 8-10 = ”Sikre at der skabes flere og bedre arbejdspladser”).

Endeligt er der i bilag til synteserapporten indeholdt forslag til mekanisme for opfølgningen på Lissabon (Governance), hvor der lægges op til at alene rapporterne vedr. økonomiske retningslinier og beskæftigelse for Unionen, skal ligge til grund for forårstopmødets årlige vurdering af fremdrift, hvoraf følger at alene ØKOFIN, beskæftigelsesrådet og konkurrenceevnerådet, fremover skal behandle Lissabon-opfølgningen forud for DER.

3. Nærhedsprincippet

Der er ikke redegjort for nærhedsprincippet i denne sammenhæng, da der ikke er tale om stillingtagen til konkret lovgivning.

4. Konsekvenser for Danmark

Midtvejsevalueringen har ikke i sig selv lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser. Afhængig af hvilke elementer, der kommer til at indgå i en eventuel revideret Lissabon strategi, kan der senere vise sig at være lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser. Midtvejsevalueringen har ikke i sig selv samfundsøkonomiske konsekvenser. Midtvejsevalueringen har ligeledes heller ikke i sig selv konsekvenser for beskyttelsesniveauet.

5. Høring

Sagen blev drøftet i Specialudvalget for miljø den 21. februar 2005. Se nærmere ovenfor under pkt. 1 ”Forberedelse af det Europæiske Råds forårsmøde”; pkt. 5 ”Høring”

6. Forhandlingssituationen

De øvrige landes holdninger kendes endnu ikke.

7. Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen har endnu ikke taget stilling til forslagene til midtvejsevaluering af Lissabon-strategien, som er indeholdt i Kommissionens synteserapport. Der henvises til, at regeringen i dets non-paper den 21. september 2004 har fremlagt forslag til forbedring af Lissabon strategien.

Ad. pkt. 1 (b)
 Kommissionens årlige miljøpolitiske rapport

Resume

Rapporten giver et overblik over den miljøpolitiske udvikling i 2004 og giver pejlemærker for 2005. Som bidrag til midtvejsevalueringen af Lissabon strategien, har rapporten den særlig fokus på sammenhængen mellem miljø og økonomi, og konstatere at der er en stigende konsensus om at miljøteknologiske innovationer og ressourceeffektivitet kan være en gevinst også for EU's konkurrenceevne. Rapporten anbefaler således at der i den reviderede Lissabon strategi, skal sættes på fremme af miljøeffektiv teknologi, bla. gennem implementering af ETAP og gennem udviklingen og forhandlingen af temastrategierne under 6. miljøhandlingsprogram. Kommissionen giver derefter i rapporten deres forslag til pejlemærker for 3 prioriterede områder under miljøhandlingsprogrammet: klima, biodiversitet og miljø & sundhed.

1. Status

Kommissionen har fremlagt sin årlige meddelelse: "Miljøpolitisk rapport 2004".

Den miljøpolitiske rapport er sat på dagsordenen til rådsmøde (miljø) den 10. marts med henblik på udveksling af synspunkter. Punktet indgår i Rådets (miljø) bidrag til det Europæiske Råds forårstopmødet 2005. Formandskabet forventer konklusioner vedtaget samlet for Rådets (miljø) bidrag til DER's forårstopmøde.

Sagen har ikke tidligere være forelagt Folketingets Europaudvalg.

2. Formål og indhold

Rapporten giver et overblik over udviklingen og hovedlinierne i EU's miljøpolitik i 2004 og udstikker pejlemærker for de kommende år med særligt fokus på "outlook for 2005".

Som følge af midtvejsevalueringen af Lissabon strategien, har dette års miljørapport en særlig fokus på sammenhængen mellem miljø og økonomi (miljøteknologi, ressource-effektivitet, vækst og konkurrenceevne). Rapporten fremhæver den stigende konsensus om, at miljøteknologiske innovationer og ressourceeffektivitet kan være en gevinst også for EU's konkurrenceevne, bl.a. ved at skabe nye markeder. Der refereres til Wim Kok-rapportens fremhævelse af, at bæredygtig udvikling bør betragtes som et konstruktivt bidrag til vækst og jobskabelse, og at fremme af miljøeffektive teknologier set i det lys er en investering med positivt afkast.

I 2005 kan der forventes fortsat fokus på, hvordan EU kan fremme synergien mellem miljøpolitikken og konkurrenceevne. Det skal bl.a. ske ved hjælp af EU's miljøteknologiske handlingsplan (ETAP) og temastrategierne om hhv. bæredygtig udnyttelse af naturressourcer samt om affaldsforebyggelse og genanvendelse.

Den miljøpolitiske årsrapport gennemgår 3 prioriterede områder under 6. miljøhandlingsprogram, nemlig klima, biodiversitet og miljø & sundhed.

Klima

Rapporten konstaterer at der vil være 3 brede mål for 2005: 1) fortsat styrket implementeringen for at EU kan indfri sin Kyoto-forpligtelse, 2) lancering af de internationale drøftelser om "further action" efter 2012, og 3) forberedelse af tilpasning mod uundgåelige klimaforandringer.

Biodiversitet

Ift. særlige udfordringer for 2005 fremhæver rapporten: 1) den kommende meddelelsen om biodiversitet, byggende på anbefalingerne fra Malahide og Bergen-op-Zoom konferencerne, 2) Kommissionens fortsatte støtte til etablering af Natura 2000 netværket, herunder konsolidering af fællesskabets samfinansiering med medlemsstaterne, 3) implementering af handlingsplanen for økologisk landbrug og fødevarer, 4) den tematiske strategi for det marine miljø.

Miljø og sundhed

Som særlige udfordringer i 2005 fremhæver rapporten: 1) at opnå en aftale vedr. REACH som vil muliggøre mere striks vurdering og kontrol af kemikalier, 2) implementering af handlingsplanen for miljø og sundhed, samt 3) forslag fra Kommissionen til strategier for reduktion af bly, pesticider og luftforurening.

Rapporten understreger, at implementering af EU's miljølovgivning i medlemsstaterne fortsat er en stor udfordring. Desuden påpeger rapporten det fortsatte behov for bedre viden og forskning om miljø. Arbejdet med at skabe grundlag for en bedre regulering både for at forbedre brugen af konsekvensvurdering og for at forenkle miljølovgivningen med henblik på at maksimere omkostningseffektiviteten af ny lovgivning, fortsætter i 2005. Brugen af både traditionelle reguleringsinstrumenter og markedsbaserede instrumenter vil fortsætte og blive videreudviklet på både fælles EU- og medlemsstats-niveau.

Endeligt understreger rapporten nødvendigheden af en stærk miljøpolitik i EU, som efterspørges af EU befolkninger, og derfor agere som middel til at knytte EU tættere sammen. Miljøbeskyttelse må integreres i vækst og beskæftigelses politikken, både som mulighed og begrænsning.

3. Nærhedsprincippet

Der er ikke redegjort for nærhedsprincippet i denne sammenhæng, da der ikke er tale om stillingtagen til konkret lovgivning.

4. Konsekvenser for Danmark

Den årlige miljøpolitiske rapport har ikke direkte konsekvenser for Danmark. Rapportens politiske "out-look" vurderes ikke i sig selv at have konsekvenser for Danmark.

5. Høring

Sagen blev drøftet i Specialudvalget for miljø den 21. februar 2005. Se nærmere ovenfor under pkt. 1 "Forberedelse af det Europæiske Råds forårsmøde"; pkt. 5 "Høring"

6. Forhandlingssituation

Kommissionen har præsenteret den miljøpolitiske årsberetning. Kommissionen fremhævede at den årlige miljøpolitiske rapport giver input til synteserapporten, og som sådant er den mere detaljeret på de miljøemner som er prioriteret af EU, hvor ikke nødvendigvis alle er med i synteserapporten.

7. Regeringens foreløbige generelle holdning

Danmark finder det vigtigt at der årligt gøres status for miljøpolitikken, både til opdatering af ny viden om miljøets tilstand, som bidrag til en effektiv miljøbeskyttelsespolitik i EU og som bidrag til Lissabon strategien.

Sammenhæng mellem miljøteknologi og vækst

Danmark er enige med Kommissionens vurderinger og perspektivering af at miljøeffektive teknologier rummer yderst relevante muligheder for synergi mellem vækst/beskæftigelse og miljø.

Et centralt middel til at indfri disse synergier, er indsatsen for at implementere ETAP. Det er endvidere relevant at der i arbejdet med temastrategierne under 6. miljøhandlingsplan, sættes særligt fokus på brug og udvikling af miljøeffektive teknologier, således at implementeringen af 6. miljøhandlingsprogram kan ske omkostningseffektivt og med samtidigt bidrag også til vækst og beskæftigelse.

Biodiversitet

Det er vigtigt at Kommissionen laver en meddelelse om biodiversitetspolitikken i EU, som bygger på Malahide anbefalingerne og anmoder om, at meddelelsen kommer så tidligt som muligt i 2005 i overensstemmelse med rådskonklusionerne fra juni 2004.

I overensstemmelse med principperne i Århus konventionen, bør det sikres at medlemslandene og interessenter i bredere forstand får mulighed for at debattere udkast til Kommissionens udspil inden et sådant er færdigt.

Der bør endvidere særligt fremhæves vigtigheden af yderligere tiltag og analyse til promovning af Kommissionens FLEGT- handlingsplan (KOM(2003) 251).

Miljø og sundhed

Danmark er enig med Kommissionens ift. dens intention om at få en aftale på plads om REACH i 2005 samt implementering af EU's "Environment and Health Action Plan" med henblik på at iværksætte handlinger for human biomonitoring, forskning og information om miljø og sundhed.

Danmark finder endvidere vigtigt, at Kommissionen i 2005 fremsætter forslag til revision af legetøjsdirektivet, herunder fastsættelse af krav til kemikalier.

Klima

For at leve op til Kyotoforpligtelserne, må EU tilstræbe at bevare fokus på implementering af forpligtelser vedr. rapportering, emissionsreduktioner, finansiering m.m og herigennem bidrage positivt til troværdigheden i det internationale klimasamarbejde.

Danmark er enig i at en meget stor udfordring i 2005 bliver de internationale forhandlinger om "further action" efter 2012.

Danmark er af den opfattelse, at spørgsmålet om hvorvidt arbejdet med tilpasning skal drives af fællesskabsregulering eller af medlemslandene selv, må drøftes blandt miljøministrene.

Ad. pkt. 1 (c)

Kommissionens meddelelse om status for implementering af ETAP.

Resume

I Kommissionens meddelelse opridses kort hvorledes der er gået med at implementerer handlingsplanen i 2004. ETAP har bidraget til: 1) større fokus på miljøteknologi i EUs 6. rammeprogram for forskning, teknologisk udvikling og demonstration, 2) etablering af europæiske teknologiplatforme som understøtter miljøteknologisk innovation (vand, kemi, anlæg og byggeri, energi samt stål) , 3) opstart af et fælles europæisk test- og verifikationsystem for miljøteknologi, 4) bæredygtige teknologier og løsninger er indarbejdet i forslagene til de nye regler for strukturfondene, 5) miljøteknologisk innovation indgår som et af temaerne i det planlagte "Rammeprogram for Konkurrenceevne og innovation" samt 6) en række fælles europæiske "vejledninger" som skal styrke offentlige grønne indkøb i medlemslandene. Meddelelsen giver en kort oversigt over næste skridt for implementeringen af ETAP, berunder særlig opfordring til medlemsstaterne om: 1) at udarbejde nationale planer for implementering af ETAP inden udgangen af 2005, 2) ved at tage skridt der kan mobilisere risikovillig kapital som kan finansiere miljø-innovation og miljøteknologi jævnfør Hollands "Green Investment Fund" og Frankrigs "Investment Fund for Environment and Energy management", 3) udarbejde nationale handlingsplaner for offentlige grønne indkøb og 4) sammen med EU-Kommissionen bidrage til at koordinere nationale forsknings og udviklingsindsatser på det miljøteknologiske område, således at man undgår fragmentering og tab af effektivitet.

1. Status

EU-Kommissionen har fremlagt meddelelsen "Rapport om implementering af den miljøteknologiske handlingsplan" (ETAP) i 2004" - dok: COM(2005)16 som er første status rapport for implementeringen af den miljøteknologiske handlingsplan - ETAP. Meddelelsen er en bidrag til DER's forårstopmøde 2005.

Kommissionen fremlagde ETAP d. 27. januar 2004, og handlingsplanen blev godkendt på DER's forårstopmøde i 2004. DER opfordrede til hurtig implementering af handlingsplanen og bad i forlængelse heraf Kommissionen om at rapportere gennemførelsen af handlingsplanen på forårstopmødet i 2005. Samtidigt bad DER Kommissionen om at fremlægge nye initiativer, som kan understøtte formålet med ETAP.

Miljørådet opfordrede på sit møde d. 14. oktober 2004 til hurtig gennemførelse af ETAP. Miljørådet peger specifikt på følgende elementer: a) offentlige grønne indkøb skal fremmes, b) de finansielle vilkår for miljøteknologi skal forbedres, c) de miljøskadelige subsidier skal reduceres, samt d) de mindre virksomheder skal have lettere adgang til risikovillig kapital til investeringer i miljøteknologi.

Wim Kok's rapport "Facing the challenges" opfordrer til, at der kommer øget fokus på ETAP, som en del af revisionen af Lissabonstrategien, idet ETAP vurderes som en god mulighed for at skabe synergi mellem Lissabonstrategiens økonomiske, sociale og miljømæssige målsætninger. Rapporten opfordrede endvidere til udarbejdelse af nationale handlingsplaner for implementering af ETAP.

Punktet er ikke formelt på dagsordenen til rådsmøde (miljø) den 10. marts 2005, men vil dog indirekte udgøre et element i miljørådets bidrag til DER's forårstopmøde 2005, og dermed indgå i de rådskonklusioner som rådsmødet forventes at vedtage.

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.

2. Formål og indhold

Et hovedsigte med meddelelsen er miljøteknologis bidrag til at styrke europæiske virksomheders konkurrence evne på det globale verdensmarked, hvor der forventes en stigende efterspørgsel efter miljø- og ressource effektive teknologier og produkter. De stigende priser på olie var i 2004 med til at accelerere markedet for miljøteknologi, særligt vedvarende energi og energieffektive løsninger. Europa har ifølge meddelelsen gode forudsætninger for at konkurrere på dette marked, men situationen er kendetegnet af, at hovedkonkurrenter som Japan og Canada har styrket deres indsats for at fremme miljødreven innovation.

I Kommissionens meddelelse opridses kort hvorledes der er gået med at implementerer handlingsplanen i 2004. Kommissionen har haft et godt samarbejde med medlemslandene, samt med en række andre aktører, herunder den Europæiske Investeringsbank IEB.

I 2004 har Kommissionens indsats for at implementere ETAP bidraget til:

- a) større fokus på miljøteknologi i *EUs 6. rammeprogram for forskning, teknologisk udvikling og demonstration*,
- b) etablering af europæiske *teknologiplatforme* som understøtter miljøteknologisk innovation (vand, kemi, anlæg og byggeri, energi samt stål) ,
- c) opstart af et fælles *europæisk test- og verifikationsystem* for miljøteknologi,
- d) bæredygtige teknologier og løsninger er indarbejdet i forslagene til de *nye regler for strukturfondene*,
- e) miljøteknologisk innovation indgår som et af temaerne i det planlagte "*Rammeprogram for Konkurrenceevne og innovation*" samt
- f) en række fælles europæiske "*vejledninger*" som skal styrke *offentlige grønne indkøb* i medlemslandene.

Kommissionen har også fulgt op på ETAP's globale dimension, bl.a. er vedvarende energi og energieffektivitet indarbejdet som områder, der kan støttes via "*Patient capital Initiative*".

Foruden Kommissionens indsats har en række medlemslande også igangsat en række initiativer i forlængelse af ETAP. Således var ETAP en hovedprioritet for det hollandske formandskab i efteråret 2004, under overskriften "*Clean, Cleaver and Competitive*".

Meddelelsen indeholder også en kort oversigt over de næste skridt Kommissionen vil tage for at forfølge hovedformålene med ETAP, herunder:

- a) stimulering af "*venture capital*" til små og mellemstore virksomheder med stort vækstpotentiale inden for det miljøteknologiske område,
- b) udvikling af "*performance targets*" for særligt miljøbetydende produkter og teknologier,
- c) videreførelse af indsatsen for at etablere et fælles europæisk *test og verifikations system* for miljøteknologi,

- d) ved den kommende revision af EU's *regler for statsstøtte* skal det vurderes om disse kan ændres så de i højere grad understøtter markedsintroduktion af miljøvenlige teknologier samt
- e) udvikle *indikatorer* for ETAP.

I forhold til performance targets skal der særlig fokus på klimaforandringer, forurening af vand og luft, optimering af energiforbruget og en reduktion af affaldsmængderne.

Dernæst opfordrer Kommissionen til at medlemslandene understøtter gennemførelse af handlingsplanen ved:

- a) at udarbejde *nationale planer* for implementering af ETAP inden udgangen af 2005,
- b) ved at tage skridt der kan mobilisere *risikovillig kapital* som kan finansiere miljø-innovation og miljøteknologi jævnfør Hollands "Green Investment Fund" og Frankrigs "Investment Fund for Environment and Energy management",
- c) udarbejde nationale handlingsplaner for *offentlige grønne indkøb* og
- d) sammen med EU-Kommissionen bidrage til *at koordinere nationale forsknings og udviklingsindsatser* på det miljøteknologiske område, således at man undgår fragmentering og tab af effektivitet.

3. Nærhedsprincippet

ETAP gennemføres inden for rammerne af den åbne koordinationsmetode. Medlemslandene har således stor frihed til selv at vælge, hvorledes de vil følge op på ETAP. Regeringen finder således at meddelelsen er i overensstemmelse med nærhedsprincippet.

4. Konsekvenser for Danmark

Meddelelsen har ikke i sig selv konsekvenser for Danmark. Hvis DER følger Kommissionens anbefalinger vil Danmark skulle udarbejde en national plan for implementering af ETAP i 2005, som indebære en mulige aktiviteter med evt. konsekvenser for Danmark.

5. Høring

Sagen blev drøftet i Specialudvalget for miljø den 21. februar 2005. Se nærmere ovenfor under pkt. 1 "Forberedelse af det Europæiske Råds forårsmøde"; pkt. 5 "Høring"

6. Forhandlingssituationen

Der er generel støtte til Kommissionens meddelelse.

7. Regeringens foreløbige generelle holdning

Danmark støtter implementeringen af ETAP og ser ETAP som et centralt bidrag til fremme af synergi mellem miljø- og naturbeskyttelse og Lissabonstrategien. Danmark støtter Kommissionens indsats for at fremme dette og finder generelt, at Kommissionen har løst sin opgave med at implementere ETAP meget tilfredsstillende.

I forhold til det fremadrettede vil Danmark som hidtil arbejde for at handlingsplanen i tilknytning til gennemførelsen af de mange horisontale initiativer får mere fokus på de miljøudfordringer hvor teknologi spiller en central rolle. Danmark mener som hidtil at der under ETAP skal særlig fokus på klima, eutrofiering, miljø og sundhedsskadelig luftforurening, kemikalier, biodiversitet samt tab af

naturværdier. I forhold til sektorerne er der et særligt behov for at have fokus på det teknologiske grundlag for landbrug, transport, energi og byggeri, men også produktion og forbrug generelt. Det er i denne sammenhæng yderst relevant, at der ifm. det videre arbejde med temastrategierne under 6. miljøhandlingsprogram, sættes særlig fokus på de miljøteknologiske muligheder og synergi med Lissabon strategien, men miljøteknologi/ETAP som krumtap.

Danmark finder det vigtigt, at der sikres inddragelse af centrale aktører ifm. implementeringen af ETAP. Dette er i første omgang virksomheder og forskningsinstitutioner, og forbrugerne fsva. de mere produktorienterede initiativer.

Danmark mener endvidere at der bør arbejdes mere målrettet med at sikre at gennemførelsen af ETAP, såvel i EU regi som nationalt, kobles bedre sammen med eksisterende ansvarsfordelinger mellem myndighederne, samt at det i forlængelse heraf defineres, hvor der er særlige behov for koordinering og integration på tværs af ansvarsområderne.

Danmark er enig med Kommissionen i, at implementeringen af ETAP er helt afhængig af at medlemslandene bidrager aktivt, samt at der er betydelige muligheder for synergi ved at koordinere indsatsen imellem medlemsstaterne og særlig på regional basis.

Ad punkt 1 (d)

Kommissionens meddelelse vedr. revision af EU's Bæredygtighedsstrategi

Resume

Meddelelsen tegner først det politiske billede ift. bæredygtig udvikling: at bæredygtig udvikling er en overordnet målsætning for EU og at Lissabon strategien er en essentiel del af denne overordnede målsætning, samt at bæredygtig udvikling er en del EU Traktaten og den nye EU Forfatning. Den fremtidige økonomiske velstand og livskvalitet er afhængig af hvorvidt det lykkes at ændre de nuværende produktions- og forbrugsmønstre samt afkoble den økonomiske vækst fra belastningen af miljøet. Meddelelsen fremhæver fire punkter som værende væsentlige for EU's bæredygtighedsstrategi: 1) Bæredygtig udvikling indebærer et fokus på økonomiske, sociale og miljømæssige aspekter samt muligheden for at få de tre dimensioner til gensidigt at forstærke hinanden, 2) måden hvorpå der laves politik berunder at styrke sammenhængen i policy formulering, konsekvensvurdering, vurdering af omkostninger ved ikke at handle i en given situation, inddragelse af civilsamfundet og andre aktører, internalisering og "getting the prices right", 3) fokus på en afgrænset mængde tendenser hvor udviklingen ikke er bæredygtig berunder klimaforandringer og energiforbrug, miljø og sundhed, fattigdom og social udstødning, aldrende befolkninger, forvaltning af naturressourcerne, arealanvendelse og transport, samt 4) den globale dimension. Sluttelig præsenterer meddelelsen en række spor som Kommissionen foreslår at fokusere på i den reviderede strategi.

1. Status

EU-Kommissionen har fremlagt meddelelsen "The 2005 Review of the EU Sustainable Development Strategy: Initial Stocktaking and Future Orientations" COM (2005) 37 Final, der gør kortfattet status over fremskridt med EU's bæredygtighedsstrategi samt præsenterer mulige fremtidige fokusområder i en revideret strategi.

Rådet (miljø) vedtog den 2. marts 2004 konklusioner vedr. den indholdsmæssige revision af strategien og vedtog den 20. december 2004 konklusioner vedr. Kommissionens forberedelse af revisionen og DER's behandling af strategien. Kommissionens meddelelse er bestilt af Rådet (miljø) ved Rådskonklusioner af 20. december 2004.

Formandskabet har sat punktet på dagsordenen som element i rådets (miljø) bidrag til forberedelsen af Det Europæiske Råds forårstopmøde i marts 2005, som der samlet bliver vedtaget Rådskonklusioner for (separat notat).

Kommissionens meddelelse har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.

2. Formål og indhold

Jf. beslutningen fra Det Europæiske Råds møde i Göteborg 2001, skal EU's bæredygtighedsstrategi revideres i forbindelse med tiltrædelse af hver ny EU-Kommission. Det er således planlagt, at Forårstopmødet 2005, baseret på oplæg fra Kommissionen, skal drøfte og vedtage politiske retningslinjer for Kommissionens videre arbejde med at producere en revideret strategi for EU's bæredygtige udvikling

Den eksisterende strategi indeholder øverst en vision for bæredygtig udvikling, om at vi imødekomme nutidens behov uden at kompromittere muligheden for dækning af fremtidige

generationers behov. Herunder har den 6 prioriterede indsatsområder: klimaforandringer, miljø og sundhed, fattigdom og social eksklusion, det aldrende samfund, håndtering af naturressourcer, samt mobilitet og transport. Dernæst kommer en række tværgående fokusområder: politiksammenhæng, miljørigtige priser, globalt ansvar, investering i forskning og udvikling, samt forbedret kommunikation. Endeligt blev bæredygtighedsstrategien i 2002 tilføjet en ekstern dimension i form af en række globale politikker og forpligtelser, som indgik i EU's bidrag til Verdenstopmødet for Bæredygtig Udvikling i Johannesburg i september 2002.

Kommissionen har i september og oktober gennemført en offentlig konsultationsproces for indhentning af synspunkter om implementeringen af den eksisterende strategi.

Meddelelsen understreger, at bæredygtig udvikling er en overordnet målsætning for EU og at Lissabon strategien er en essentiel del af denne overordnede målsætning. Det konstateres, at på trods af mange nye initiativer, er der ikke nok fremskridt med hensyn til at vende de ikke bæredygtige tendenser.

Det fremhæves, at bæredygtig udvikling er en del EU Traktaten og den nye EU Forfatning. Den fremtidige økonomiske velstand og livskvalitet er afhængig af hvorvidt det lykkes at ændre de nuværende produktions- og forbrugsmønstre samt afkoble den økonomiske vækst fra belastningen af miljøet.

Meddelelsen fremhæver fire punkter som værende væsentlige for EU's bæredygtighedsstrategi:

- Bæredygtig udvikling indebærer et fokus på økonomiske, sociale og miljømæssige aspekter samt muligheden for at få de tre dimensioner til gensidigt at forstærke hinanden.
- Måden hvorpå der laves politik herunder at styrke sammenhængen i policy formulering, konsekvensvurdering, vurdering af omkostninger ved ikke at handle i en given situation, inddragelse af civilsamfundet og andre aktører, internalisering og ”getting the prices right”.
- Fokus på en afgrænset mængde tendenser hvor udviklingen ikke er bæredygtig herunder klimaforandringer og energiforbrug, miljø og sundhed, fattigdom og social udstødning, aldrende befolkninger, forvaltning af naturressourcerne, arealanvendelse og transport.
- Den globale dimension

Sluttelig præsenterer meddelelsen en række spor som Kommissionen foreslår at fokusere på i den reviderede strategi. Det drejer sig om:

- At fastholde fokus på de tre dimensioner af bæredygtig udvikling og den globale tilgang
- At forstærke indsatsen for bedre regulering og en bedre beslutningsproces med eksempelvis øget brug af konsekvensvurdering og aktørinddragelse.
- Øget brug af markedsbaserede instrumenter i miljøpolitikken
- Vigtigheden af investeringer i videnskab og teknologisk udvikling der fokuserer på bæredygtig udvikling.
- Fortsat fokus på områder hvor der fortsat findes ikke-bæredygtige trends herunder en grundig vurdering af de nuværende trends mhp. at identificere målsætninger for de kommende år. Der vil blive taget højde for EU udvidelsen samt overvejes om der evt. skal tilføjes nye trends til listen af fokusområder i den reviderede strategi

- Øget fokus på forholdet mellem de forskellige ikke-bæredygtige trends og win-win situationer.
- Understrege vigtigheden af klare målsætninger og tidsplaner herunder også på det mellemlang sigt.
- Et forbedret rapporteringssystem ifht. EU's bæredygtighedsstrategi, der forenkler det nuværende rapporteringssystem herunder bæredygtighedsindikatorer og scenarier og fremskrivningsmodeller.
- Yderligere fokus på partnerskaber med erhvervslivet, fagforeninger, NGO'er og forbruger interesser.
- Sammenhæng mellem nationale, globale, regionale, lokale og EU initiativer herunder mekanismer der sikrer udveksling af "best practice".

3. Nærhedsprincippet

Der er ikke redegjort for nærheds- og proportionalitetsprincippet i denne sammenhæng, da der ikke er tale om stillingtagen til konkret lovgivning.

4. Konsekvenser for Danmark

Revisionen af EU-SDS har ikke i sig selv konsekvenser for Danmark.

5. Høring

Sagen blev drøftet i Specialudvalget for miljø den 21. februar 2005. Se nærmere ovenfor under pkt. 1 "Forberedelse af det Europæiske Råds forårsmøde"; pkt. 5 "Høring"

6. Forhandlingssituationen

Kommissionen har præsenteret meddelelsen.

7. Regeringens foreløbige generelle holdning

Danmark finder at den eksisterende bæredygtighedsstrategis prioriteter og fokusområder – internt såvel som eksternt - fortsat er relevante, og arbejder derfor for, at strategiens prioriteter genbekræftes, idet Danmark dog er åbne overfor mulige supplerende prioriteter.

Danmark lægger vægt på at strategien videre udvikles, med særlig fokus på styrkelse af konkret, omkostningseffektiv implementering indenfor prioritetsområderne. Danmark finder det i den sammenhæng vigtigt, at brug og udvikling af miljøeffektiv teknologi gøres til en dynamo for styrket implementering af bæredygtighedsstrategien med samtidigt positivt bidrag til Lissabon strategiens mål om vækst og beskæftigelse. Danmark finder det vigtigt at der operationelt skabes en klar sammenhæng mellem de 2 strategier.

Bæredygtig udvikling er fortsat det overordnede princip for EU's virke. Danmark anser Kommissionens meddelelse som en god basis for det videre arbejde med revision af EU's bæredygtighedsstrategi, som Kommissionen vil fremlægge med henblik på vedtagelse på DER inden udgangen af året.

Ad. punkt 2

Rådets konklusioner vedr. mellem- og langsigtet strategi for klimainsatsen og Kommissionens meddelelse "Winning the battle against global climate change"

Resume

Kommissionens meddelelse opgør dels omkostninger for ikke-handling og omkostninger for emissionsreduktioner, og konkluderer at der stigende videnskabeligt for at fordelene ved at holde 2 graders målsætningen globalt, opvejer omkostningerne af emissionsbegrænsningerne. Meddelelsen indeholder ikke forslag til konkrete reduktionsmålsætninger, men anbefaler at EU udforsker mulighederne for further action med nøgleparter i 2005, forud for en beslutning om hvilken position EU vil tage i de kommende internationale forhandlinger. EU skal fortsat udtrykke sin vilje til at påtage sig større reduktionsforpligtelser, indenfor rammerne af en international aftale. Formandskabets udkast til rådskonklusioner støtter generelt Kommissionens vurderinger og anbefalinger, idet formandskabet dog foreslår at gruppen af industrialiserede lande, til forberedelse af forhandlingerne, bør overveje strategier for opfyldelse af målene for reduktioner på over 15% i 2020 og 60-80% i 2050.

1. Status

Formandskabet har udarbejdet et udkast til rådskonklusioner.

Kommissionen har fremlagt en meddelelse med titlen "Winning the battle against global climate change", som anmodet om på DER's forårstopmøde 2004.

Formandskabet har sat punktet på dagsordenen med henblik på vedtagelse af rådskonklusioner som input til DER's forårstopmøde i 2005, hvor mellem- og langsigtet reduktionsstrategi, herunder mål, skal drøftes.

Kommissionens meddelelse og udkast til rådskonklusioner er ikke tidligere blevet forelagt Folketingets Europaudvalg.

2. Formål og indhold

Kommissionens meddelelse er en opgørelse af omkostningerne ved emissionsreduktioner, samt en opgørelse af skadesomkostningerne ved ikke at gøre noget. Denne analyse baseres på koncentrationsniveau af CO₂ i atmosfæren på 550 og 650 ppm, og konkluderer at der er stigende videnskabeligt belæg for at fordelene ved at holde 2 graders målsætningen globalt, opvejer omkostningerne af emissionsbegrænsning.

Iflg. analysens resultater, er ødelæggelsesomkostninger ved ikke at gøre noget, på 74 billioner Euro ved business as usual scenariet. Dette falder til mindre end 43 billioner Euro under et 650 ppmv scenarie, og til 32 billioner Euro under 550 ppmv scenariet. Omkostningerne i BNP ved at reducere til 500 ppmv CO₂ ekvivalenter angives til mellem 0,6% og 1,1% i 2025, og mellem 0,3% til 1,7% i 2100. Det

angives yderligere at omkostningerne afhænger meget af den anvendte model. Baseret på IPCC's tredje vurderingsrapport, angives det at en stabilisering på 450 ppm af CO₂ koncentrationerne alene kan medføre tab i BNP på mellem 1% og 4% i 2050.

Videre angiver Kommissionens rapport at sandsynligheden er 1/6, for at nå 2 grader Celsius målet ved 550 ppm scenariet og 1/16 ved 650 ppm scenariet.

Meddelelsen indeholder ikke forslag til konkrete reduktionsmålsætninger, men anbefaler at EU udforsker mulighederne for further action med nøgleparter i 2005, forud for en beslutning om hvilken position EU vil tage i de kommende internationale forhandlinger. Kommissionen foreslår, at EU særligt skal fokusere på hvilket aktiviteter de andre lande er rede til, indenfor hvilken tidsramme og med hvilke evt. betingelser. Kommissionen anbefaler desuden at EU fortsat skal udtrykke sin vilje til at påtage sig større reduktionsforpligtelser, indenfor rammerne af en international aftale som kan sikre målet om max. 2 grader celsius, men anbefaler at lade EU's egen reduktionsforpligtelser være betinget af den samlede globale indsats. Afhængig af resultatet af de internationale drøftelser og kontakter til nøgle parter i 2005 vil Kommissionen komme med et forslag til EU's forhandlingsstrategi for de kommende runder af klimaforhandlingerne.

Udkast til rådskonklusioner udtrykker følgende holdninger:

- Rådet hilser Kyotoprotokollens ikrafttrædelse velkommen. Aftalen er det første juridisk bindende instrument til bekæmpelse af klimaændringer og er et væsentligt første skridt i retning af Klimakonventionens ultimative mål om at undgå farlige menneskeskabte påvirkninger af klimasystemerne og negativ indflydelse på bæredygtig udvikling. Rådet genbekræfter at de globale gennemsnitlige overfladetemperaturstigninger ikke bør overskride 2 grader Celcius over førindustrielt niveau.
- Rådet velkommer Buenos Aires-arbejdsprogrammet for tilpasnings- og indsatsforanstaltninger, og beslutningen om at afholde et seminar med regeringsekspertes for at fremme en uformel informationsudveksling om politikker og virkemidler og om Further Action efter 2012. Man ser frem til en åben dialog med Parter til Klimakonventionen om det fortsatte arbejde mod konventionens ultimative mål, og understreger at klimaforandringernes nødvendiggør bredest mulige samarbejde i overensstemmelse med landenes fælles men differentierede ansvar.
- Kommissionens meddelelse med titlen "Winning the battle against global climate change" hilses velkommen. Betydningen af en øjeblikkelig og effektiv gennemførelse af vedtagne politikker og foranstaltninger understreges, samt nødvendigheden af at øge offentlighedens bevidsthed, behovet for en mere målrettet forskning og fremme af øget samarbejdet med tredjelande. Rådet fremhæver at EU's fremtidige klimaændringsstrategi bør omfatte alle vigtige drivhusgasser, sektorer og reduktionsmuligheder, skabe teknologisk innovation, navnlig i transport- og energisektoren,

fremme teknologioverførsel til de relevante markeder, giver mulighed for fortsat anvendelse af markedsbaserede og fleksible instrumenter og støtte tilpasningen til den uundgåelige klimaændring i udviklingslandene og i EU. Behovet for offentlig finansiering for at skabe en løftestangseffekt understreges, så midler fra den private sektor kanaliseres over i klimavenlige investeringer, især i energisektoren.

- Rådet noterer sig Kommissionens rapport med titlen "Status over Fællesskabets bestræbelser på at nå Kyoto-målene", der viser behov for supplerende politikker og foranstaltninger for at nå Kyoto-målene for EU-15. Derfor opfordres Kommissionen til at udvikle en strategisk ramme for emissionsreduktioner og en omkostningseffektiv teknologipolitik inden for rammerne af ECCP. Denne nye fase af ECCP bør gøre status over fremskridt og undersøge muligheden for handling med henblik på systematisk at udnytte omkostningseffektive emissionsreduktionsmuligheder i overensstemmelse med Lissabon-strategien. Kommissionen inviteres til at have særlig fokus på energieffektivitet, vedvarende energi, transportsektoren (herunder luftfart og søtransport) og opfangning og lagring af kulstof samt til at undersøge EU's rolle med hensyn til at reducere sårbarheden og fremme tilpasning.
- Gyldigheden af konklusionerne fra december rådsmødet fastholdes og Det Europæiske Råd opfordres til på forårsmødet at sende et stærkt politisk signal på grundlag af følgende elementer:
- Begrænsning af den globale opvarmning til 2 grader Celsius vil nødvendiggøre stabilisering af drivhusgaskoncentrationerne på et godt stykke under 550 ppmv CO₂-ækvivalenter.
- Hvis dette langsigtede temperaturmål skal være inden for rækkevidde, må de globale drivhusgasemissioner toppe inden for de næste to årtier, efterfulgt af betydelige reduktioner i størrelsesordenen mindst 15% og måske helt op til 50% i 2050 i forhold til 1990-niveauerne
- Hvis der tages højde for en stigning i de samlede emissioner af drivhusgasser fra udviklingslande, der arbejder hen imod opfyldelsen af målene om bæredygtig udvikling, er der behov for væsentligt større reduktionsbestræbelser i alle industrilande. Som udgangspunkt for forhandlingerne bør gruppen af industrilande overveje strategier for opfyldelsen af målene for reduktion af drivhusgasemissionerne med over 15% i 2020 og 60-80% i 2050 sammenlignet med 1990-niveauerne.

3. Nærhedsprincippet

Regeringen finder det værende i overensstemmelse med nærhedsprincippet, at DER drøfter synspunkter vedrørende den fremtidige klimainsats, bl.a. på basis af input fra Rådet (miljø).

4. Konsekvenser for Danmark

Formandskabets udkast til Rådskonklusioner tegner mellem- og langsigtede linier for den fremtidige globale klimareduktionsindsats (efter 2012). Forslaget indeholder ikke direkte forslag om bindende eller vejledende reduktionsmål for EU og Danmark, men reelt vil de linier der tegnes gennem rådskonklusionerne få indflydelse på Danmarks reduktionsindsats efter 2012. De politiske udmeldinger i udkastet vurderes dog samlet set at ligge indenfor rammerne af regeringens indikative pejlemærke i Bæredygtighedsstrategien. Opgørelse af konkrete administrative og økonomiske konsekvenser for Danmark af en mulig reduktionsindsats efter 2012, er ikke muligt på de nuværende grundlag, men må foretages forud for, og sideløbende med de internationale forhandlinger om den videre indsats. Dvs. når konkrete reduktionsforpligtelser, arkitektur for indsatsen, intern byrdefordeling indenfor EU osv. krystaliseres i forhandlingerne. Den teknologiske udvikling vurderes endvidere at have en stor betydning for de konkrete omkostninger af en fremtidig reduktionsindsats. Kommissionen meddelelse bibringer kun begrænset øget afklaring af de økonomiske konsekvenser af videre mulige forpligtelser. Det anføres dog i Kommissionens meddelelse, at et reduktion til 550 ppm skønsmæssigt vil koste omkring ½ pct. af BNP, hvor en reduktion til 650 ppm vil skønsmæssigt koste en fjerdedel heraf.

Konklusionerne indebærer i sig selv ikke ændringer af det danske beskyttelsesniveau, men udkastets sigtelinier peger dog hen imod en forbedring af beskyttelsesniveauet.

Høring

Sagen blev drøftet på det ekstraordinære møde i specialudvalget for miljøspørgsmål den 21. februar 2005.

Det Økologiske Råd fandt det kritisabelt, at EU's lod sin reduktionsforpligtelse betinge af afvente den samlede globale indsats. Rådet mente bestemt at 15% i 2020 var for uambitiøst, og burde nærmere være 30-40%.

Dansk Energi tilkendegav at med en kendt kvotepris, var det muligt at beregne omkostningerne for Danmark. Dansk Energi plæderede endvidere for, at der blev mere harmoniserede kvoteallokeringsprincipper, således at differentierede forpligtelser ikke ramte den liberaliserede elsektor skævt.

Dansk Industris understregede at usikkerheden omkring hvad de 2 grader betyder i ppm koncentration er en usikkerhed, som ikke nødvendigvis skal indsnævres, samt at fastsættelsen af 2 graders målsætningen i sig selv bygger på usikre forudsætninger, hvorfor man højest kan "noterer" sig IPCC's indikationer. D.I var enig at Kommissionens analyser ikke havde leveret varen, men de resultater der var i rapporten, trods alt burde fremgå af den kommenterede dagsorden DI. DI ønskede endvidere at det skulle fremstå klarere i den kommenterede dagsorden, hvilken andel EU's emissioner udgør af de globale emissioner. Endeligt understregede DI nødvendigheden af også fortsat pres på udviklingen og fortsættelsen af de fleksible mekanismer.

Greenpeace har efterfølge fremsendt skriftlige kommentarer. Ift. Kommissionen meddelelse bemærker Greenpeace at Kommissionen har brugt 550 og 650 ppm som grundlag for deres analyser, som kun

med meget lille sandsynlighed vil kunne indfri 2 graders målsætninger, samt at IPCC vurdere behov langt under 550 ppm. Greenpeace mener der er mindst behov for reduktioner frem mod 2020 og halvering til 2050. Konkret mener Greenpeace at 2 graders målet kræver mindst 30% i 2020 og mindst 75% i 2050. Greenpeace opfordrer regeringen til at lægge sig i den gruppe af lande som lægger vægt på at EU allerede nu udmelder ambitiøse måltal for hvad EU vil forpligte sig på: 40% i 2020 og 80% i 2050. Greenpeace finder et stort behov for at Kommissionen meget hurtigt supplerer med en 450 ppm stabiliseringsanalyse, og ikke først forud for COP 11.

Forhandlingssituationen

Der er blandt landene en vis spredning i synspunkter og argumentation vedr. inddragelse af mulige scenarier og reduktionstal for den fremtidige globale klimaindsats. Ingen lande har indtil videre fremført ønske om konkrete måltal for fremtidige EU reduktionsmålsætninger, men dog har flere lande udtrykt behov for en styrket EU proces. En gruppe af lande mener, at EU skal understrege behovet for etablering af ambitiøse mellem- og langsigtede reduktionsmål på globalt niveau, men ikke udmelde nogen måltal nu. En anden gruppe af lande lægger vægt på, at EU allerede nu skal melde konkrete ambitiøse måltal ud for den globale indsats.

7. Regeringens foreløbige generelle holdning

I relation til udkastet til Rådskonklusioner er det dansk holdning, at der skal sendes et klart signal til de øvrige industrialiserede lande og udviklingslandene om, at EU er fast besluttet på at overholde de forpligtelser, EU har påtaget sig under Klima Konventionen og Kyoto Protokollen for perioden 2008-12. I forbindelse med diskussionerne om fremtidige forpligtelser efter 2012 bør EU erklære sig rede til at indgå i en åben dialog med alle Parter i Klima Konventionen, idet EU aktivt bør bidrage til at skabe et effektivt globalt klimasamarbejde og en ambitiøs global aftale om fremtidige reduktioner.

Danmark finder det derfor positivt, at Det Europæiske Råd på forårstopmødet i 2005 vil drøfte EU's klimastrategi – herunder målsætninger - på mellem og lang sigt.

Udgangspunktet for EU's mellem- og langsigtede strategi bør være en genbekræftelse af EU's mål om, at den samlede globale årlige gennemsnits overfladetemperatur ikke bør overstige 2⁰C over det præ-industrielle niveau. Dette for sikring af Klimakonventionens ultimative mål om at forhindre farlige menneskeskabte forstyrrelser af klimasystemet. Danmark finder det af stor betydning, at der udvikles en fælles EU forståelse for en ambitiøs mellem- og langsigtet klimastrategi, der kan medvirke til at sikre 2⁰ Celsius målet.

Danmark vurderer at udmelding af konkrete reduktionsprocenter for EU og medlemslandene bør afvente en nærmere afklaring af forhandlingerne på globalt plan af et fremtidigt regime. EU bør dog notere sig, at IPCC indikerer, at 2⁰ Celsius målet nødvendiggør en stabilisering af koncentrationen af drivhusgasser et godt stykke under 550 ppmv CO₂ ækvivalenter og vil kræve, at de globale drivhusgasemissioner topper inden for de næste 20 år, og derefter fortsat aftager. IPCC's centrale

skøn er dog tættere på 500 ppmv CO₂ ækvivalenter. Der er fortsat usikkerhed om klimafølsomheden der dog må forventes formindsket i takt med at videnskaben forbedres.

Regeringen forventer i Bæredygtighedsstrategien, at Danmark i lighed med de øvrige parter under Klimakonventionen, vil skulle påtage sig væsentlige yderligere reduktionsforpligtelser for de kommende budgetperioder efter 2012. Et indikativt pejlemærke på en halvering af CO₂-udslippet i Danmark inden for en generation kan blive resultatet af fortsat skærpede reduktionsmål i de kommende budgetperioder.

Danmark vil fortsat arbejde for at EU – baseret på Klimakonventionens principper og Kyotoprotokollens instrumenter - fremmer et bredere internationalt bidrag til klimaindsatsen. På baggrund af Parternes fælles men differentierede ansvar for at begrænse skadevirkningerne fra menneskeskabte klimaændringer, vil en trinvis og dynamisk tilgang til Parternes forpligtelser være vejen til en bredere global deltagelse. Herunder bør de mest udviklede udviklingslande inddrages yderligere, da disse som følge af økonomisk fremgang uden reduktionsforpligtelser vil bidrage med stadigt stigende emissioner fremover. Endeligt er det vigtigt at USA får en mere aktiv reduktionsindsats. Som underskriver af Klimakonventionen bør USA have forpligtelser for derved at leve op til sit globale ansvar.

Det er endvidere dansk holdning, at Kyoto-regimet i sig selv vil fremme koblingen mellem teknologiudvikling, herunder vedvarende energi og energieffektivisering, og den ønskede imødegåelse af klimaændringer. Det er nødvendigt med en accelereret teknologisk udvikling, for at kunne indfri fremtidige reduktionsmål. Der vil i stigende grad være en markedsefterspørgsel efter miljøeffektive teknologier, som reducerer CO₂ udslippet. Klare mål for reduktionerne skal sikrer industrien, og den nødvendige teknologiske udvikling, klare sigt punkter og rammer for virksomhedernes fremtidige investeringer. Danmark er samtidigt af den holdning, at der indenfor rammerne af en nødvendig fremtidig klimaindsats, også ligger ganske store markedsmuligheder for danske virksomheder. Det er således muligt at opnå en positiv synergi mellem fremtidige klimareduktionsmålsætninger og det strategiske Lissabon-mål om at skabe en konkurrencedygtig og dynamisk vidensbaseret økonomi.

I relation til Kommissionens meddelelse, er Danmark generelt enig i Kommissionens vurdering ift. den fremtidige klimapolitik.

Danmark finder ikke behov for at EU på DER's forårstopmøde udmelder målsætninger udover det som allerede er besluttet ved Rådets (miljø) konklusioner fra december 2004, men støtter at det er strategisk rigtigt at fokusere indsatsen på dialog med væsentlige parter for afklaring af mulige optioner for indsatsen efter 2012 til indfrielse af 2 graders målet. EU bør på DER's forårstopmøde

signalere villighed til indgå i en ambitiøs global aftale om fremtidige klimareduktioner, baseret på konkrete, differentierede, reduktionsforpligtigelser og landenes hidtidige indsats.

I meddelelsen analyseres *costs* og *benefits* i forhold til et koncentrationsniveau af CO₂ i atmosfæren på 550 og 650 ppmv CO₂, hvilket ifølge videnskabsfolkene i IPCC er for højt i forhold til 2 graders målet. I Rådets (miljø) konklusioner anerkendes det, at den nyeste forskning indikerer at det bør tilstræbes at stabilisere koncentrationen et godt stykke under 550 ppmv CO₂. Meddelelsens valg af koncentrationsniveau er altså ikke forenelig med EU's mål, og er derfor et utilstrækkeligt grundlag for at fastsætte mål.

Kommissionen bør tilvejebringe et mere kvalificeret beslutningsgrundlag, som er konsekvent og følger EU overordnede 2 grader Celsius målsætning, til brug for etablering af EU's forhandlingsposition forud for COP11.

Ad pkt. 3

Forberedelse af den 13. session for FN's kommission for Bæredygtig udvikling (CSD 13)

Resume

CSD's 13. session finder sted fra den 11.-22. april 2005 i FN's hovedkvarter i New York. Der er i år tale om en "policy" session.

Forberedelserne til mødet bygger på bl.a. formandens konklusioner fra CSD 12 og en række rapporter fra FN's Generalsekretær om policy-optioner og handlemuligheder for at fremme implementeringen samt individuelle bidrag fra lande, institutioner, major groups og partnerskaber.

På CSD12 i 2004 (review session) blev der peget på en række væsentlige forhindringer for at nå forpligtelserne i Implementeringsplanen fra Johannesburg samt 2015 Målene relateret til vand, sanitet og menneskelig bosætning.

Formandskabet har i samarbejdet med medlemslandene udarbejdet papiret "From Commitments to Actions". Heri redegøres for fællesskabets hovedprioriteter frem mod CSD13. Papiret understreger at CSD12 på effektiv vis pegede på de hovedproblemer, som skal overvindes indenfor områderne vand, sanitet og menneskelig bosættelse. EU lægger på den baggrund vægt på et fremadrettet og konkret resultat af CSD13, der fremmer gennemførelsen af de internationalt fastsatte mål indenfor vand, sanitet og menneskelig bosættelse.

1. Status

Formandskabet har lavet et papir "From Commitments to Actions", hvori der redegøres for fællesskabets hovedprioriteter frem mod CSD13.

Punktet er sat på rådmødets dagsorden med henblik på udveksling af synspunkter

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.

2. Formål og indhold

I 2003 blev der vedtaget et nyt arbejdsprogram for CSD, byggende på to-årige tematiske cyklusser. Det første år består af en såkaldt "review" session, som skal evaluere fremskridt i gennemførelsen af Implementeringsplanen fra Johannesburg topmødet og Agenda 21 og drøfte gode erfaringer og hindringer. På basis heraf vil diskussionerne i den såkaldte "policy" session, som finder sted i cyklussens andet år fokusere på mulighederne for handling på nationalt, regionalt og internationalt niveau for at fremme udviklingen og overkomme forhindringer. Temaerne for den første cyklus (CSD 12 og 13) er vand, sanitet og menneskelig bosættelse. De relevante internationale mål er i denne sammenhæng 2015 Målene og Johannesburg målene om halvering af andelen af mennesker uden adgang til rent drikkevand og basal sanitet og målet om inden 2020 at sikre en betydelig forbedring i mindst 100 mio. slumbeboers livsvilkår. Dertil kommer målet om, at der skal udarbejdes planer for integreret vandressourceforvaltning og vandbesparelse i alle lande senest i 2005.

CSD's 13. session finder sted fra den 11.-22. april 2005 i FN's hovedkvarter i New York. Der er i år tale om en "policy" session.

Forberedelserne til mødet bygger på bl.a. formandens konklusioner fra CSD 12 og en række rapporter fra FNs Generalsekretær om policy-optioner og handlemuligheder for at fremme implementeringen samt individuelle bidrag fra lande, institutioner, major groups og partnerskaber.

På CSD12 i 2004 (review session) blev der peget på en række væsentlige forhindringer for at nå forpligtelserne i Implementeringsplanen fra Johannesburg samt 2015 Målene relateret til vand, sanitet og menneskelig bosætning. Der peges især på følgende problemer: behovet for at udvikle integrerede vandressource planer som grundlag for de øvrige vand og sanitetsmål, behovet for at få vand og sanitet indarbejdet i udviklingslandenes fattigdomsstrategier, utilstrækkelige finansielle midler, manglen på god regeringsførelse samt manglende kapacitet og adgang til den nødvendige teknologi.

Formandskabet har i samarbejdet med medlemslandene udarbejdet papiret "From Commitments to Actions". Heri redegøres for fællesskabets hovedprioriteter frem mod CSD13. Papiret understreger at CSD12 på effektiv vis pegede på de hovedproblemer, som skal overvindes indenfor områderne vand, sanitet og menneskelig bosættelse. EU lægger på den baggrund vægt på et fremadrettet og konkret resultat af CSD13, der fremmer gennemførelsen af de internationalt fastsatte mål indenfor vand, sanitet og menneskelig bosættelse. Samtidig er man opmærksom på, at resultatet af CSD13 vil blive vigtigt for det videre arbejde i CSD med den to-årige cyklus som en effektiv og brugbar model. Endelig understreger EU behovet for at CSD 13 giver et substantielt input til topmødet i september 2005, hvor der bl.a. skal gøres status over FNs Årtusindeerklæring.

Med henblik på at nå et fremadrettet og konkret resultat af CSD13 fokuseres i EU's positionspapir på implementering og ejerskab til de enkelte initiativer til fremme af de internationalt fastsatte mål om vand, sanitet og menneskelig bosætning. Monitorering frem mod opnåelse af målene fremhæves af EU som afgørende for implementering.

For at opnå konkrete resultater og øget implementering som del af et velafbalanceret og dynamisk resultat af CSD13 tager EU i papiret udgangspunkt i en række tværgående emner (bæredygtig forbrug og produktion, uddannelse for bæredygtig udvikling og ligestilling) samt i tre identificerede områder, der udgør de væsentligste forhindringer for opnåelse af forpligtelserne: Manglen på god regeringsførelse, manglende kapacitet og adgang til den nødvendige teknologi samt utilstrækkelige finansielle midler.

På den baggrund identificerer EU inden for hvert enkelt område konkrete initiativer til fremme af målene.

Der arbejdes med følgende hovedoverskrifter:

- God regeringsførelse: fremme af institutionelle og sektorreformer, yderligere styrkelse af lokale myndigheder, fremme af integreret vandressourceforvaltning baseret på en økosystem-tilgangsvinkel og opnåelse af 2005 målet herom, styrkelse af koordinationen på alle niveauer.
- Kapacitetsopbygning og teknologioverførsel: øget planlægning og forvaltningskapacitet med særlig vægt på et funktionsdygtigt lokalt niveau og støtte til frembringelse og overførsel af viden og teknologi.
- Finansiering: styrkelse af sektor-effektivitet, stimulering af hjemlig finansiering, øge og forbedre effektiviteten af donorfinansiering, fremme af offentlige og private investeringer samt adgang til lokale kapitalmarkeder.

3. Nærhedsprincippet

Ikke relevant.

4. Konsekvenser for Danmark

Den fælles udveksling af synspunkter og holdninger forud for CSD 13 har ingen direkte konsekvenser for Danmark.

5. Høring

Sagen blev den 9. februar 2005 drøftet i Specialudvalget(miljø). Der var der ingen bemærkninger.

6. Forhandlingssituationen

EU's forberedelser til CSD13 er drøftet i flere omgange i EU's arbejdsgruppe om internationale miljøanliggender. Det er mellem delegationer enighed om ovennævnte positionspapir "From Commitments to Actions".

7. Regeringens foreløbige generelle holdning

Det er Danmarks opfattelse, at EU's positionspapir er et godt og velafbalanceret dokument, der signalerer EU's vilje til at sætte et højt ambitionsniveau for CSD13.

Konklusionerne fra CSD 12 og Generalsekretærens rapporter er gode udgangspunkter for at træffe beslutninger på CSD 13.

Det er væsentligt, at CSD 13 træffer konkrete beslutninger, der er med til at fremme mulighederne for at nå de internationalt fastsatte mål om vand, sanitet og menneskelig bosættelse. Samtidig er det af stor vigtighed at understrege landenes nationale ejerskab af udviklingen og behovet for at de internationalt fastsatte mål integreres i nationale fattigdoms- og bæredygtighedsstrategier.

Et væsentligt delmål vil være, at CSD 13 fremmer opfyldelsen af 2005-målet om at udarbejde planer om integreret vandressourceforvaltning og vandspareplaner. Fremdrift her vil være et klart signal om villigheden til opnåelsen af de langsigtede internationale mål, idet planerne ligeledes er en vigtig forudsætning for opfyldelsen af 2015 målsætningerne på vand og sanitet samt en række af de øvrige 2015 Mål (fattigdom, sult, slum, miljø). Det er derfor vigtigt, at udarbejdelse af vandressourceplaner indarbejdes i alle landes nationale udviklingsstrategier, således at vandressourceplaner bliver en prioriteret del af samarbejdet mellem regering, civilsamfund og donorer. CSD 13 bør støtte denne proces.

Det er væsentligt, at CSD 13 leverer et substantielt bidrag til det internationale FN-møde, der i efteråret vil gøre status over 2015 Målene, herunder særligt i forhold til etablering af en troværdig og ambitiøs monitoreringsmekanisme, der kan holde øje med, at der sker fremskridt i implementeringen af de internationalt fastsatte mål og som, baseret på eksisterende processer og mekanismer, forstærker den allerede igangsatte indsats for monitorering af 2015 målene. Dette er af afgørende betydning med henblik på at sikre at de politiske beslutninger og retningslinier rent faktisk implementeres i praksis.

Der er endvidere behov for at CSD 13's beslutninger ift. monitoreringsmekanisme baner vej for de efterfølgende tematiske cyklusser der skal diskuteres i CSD i de kommende år. Der er således på energiområder, som behandles på CSD 14+15, et klart behov for styrket global monitorering.

Ad. pkt. 4

Forberedelse af 1. partskonference under Stockholm konventionen - Rådets konklusioner.

Resumé

Rådskonklusionerne bidrager til forberedelsen af CoP1 under Stockholm konventionen om POP-stoffer, og har som overordnet målsætning at understøtte effektiv implementering og videre udvikling af konventionen. De forholder sig til de væsentligste punkter på CoP1's dagsorden, som generelt vedrører regler, der skal sikre, at den nyligt ikrafttrådte konventionen kan fungere. Desuden forholder konklusionerne sig til spørgsmålet om EU's fremsendelse af forslag til nye POP-stoffer, der bør omfattes af konventionen.

1. Status

Punktet er sat på dagsordenen for Rådsmøde (miljø) den 10. marts 2005 med henblik på vedtagelse af rådskonklusioner som bidrag til forberedelse af den 1. partskonference under Stockholm konventionen om persistente organiske stoffer (POP) (CoP1) som afholdes den 2. – 6. maj 2005 i Punta del Este, Uruguay.

Formandskabet har fremlagt forslag til rådskonklusioner. Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.

2. Formål og indhold

Udkast til rådskonklusioner understreger, at overordnede mål under CoP1 for Det Europæiske Fællesskab og medlemsstaternes er at sikre, at de beslutninger, som træffes, har til formål at understøtte en effektiv implementering og videre udvikling af Stockholm konventionen.

I forhold til centrale punkter på dagsordnen til CoP1 anbefaler rådskonklusionerne følgende linie:

- Der skal vedtages procedureregler og finansielle regler, samt et passende budget
- Etableringen af den ekspertkomité, som skal vurdere nye POP stoffer (POPROC), skal tage hensyn til geografisk fordeling og ligelig fordeling mellem kønnene
- Der skal vedtages vejledninger i forhold til reguleringsbestemmelser, primært om 'bedste tilgængelig teknologi og bedste miljømæssig praksis' (BAT/BEP) vedrørende frigivelse af utilsigtede POP-biprodukter, om den nationale implementeringsplan (NIP'en), om den finansielle mekanisme (GEF'en) og desuden skal processen om vejledning vedrørende POP-affald overvejes yderligere
- De særlige undtagelser, som tillader en vis brug af POP-stoffer, skal begrænses mest muligt
- Der skal fokuseres på at reducere behovet for brug af DDT til malariakontrol
- Der skal gøres væsentligt fremskridt for at der kan vedtages regler om overholdelse af konventionen (compliance) på CoP2, eller hurtigst muligt derefter, og
- Den finansielle mekanisme skal være GEF'en – også efter overgangsperioden.

Konklusionerne forholder sig desuden til spørgsmålet om fremsendelse af forslag om nye stoffer til Stockholm sekretariatet. Det Europæiske Fællesskab og medlemsstaterne støtter Norges forslag om, at pentabromodiphenyl ether (penta-BDE) foreslås behandlet af ekspertkomitéen med henblik på, at en partskonference på et senere tidspunkt kan overveje, om det skal tilføjes til konventionen. Desuden

anbefales det, at Fællesskabet undersøger, om op til tre af de POP-stoffer, som allerede nu er reguleret af den regionale POP-protokol (1998 protokollen til 1979 konventionen om grænseoverskridende luftforurening om persistente organiske miljøgifte (LRTAP-protokollen)) skal sendes til Stockholm sekretariatet forud for CoP1.

Endelig understreges, at man skal arbejde for at fremme synergier med andre internationale aftaler og tiltag, som f.eks. Strategic Approach for International Chemicals Management (SAICM).

3. Nærhedsprincippet

Der er ikke redegjort for nærhedsprincippet i denne sammenhæng, da der ikke er tale om stillingtagen til konkret lovgivning.

4. Konsekvenser for Danmark

Rådskonklusionerne har ikke i sig selv lovgivningsmæssige, administrative eller økonomiske konsekvenser for Danmark og påvirker ikke beskyttelsesniveauet i Danmark.

5. Høring

Sagen blev drøftet på det ekstraordinære møde i specialudvalget for miljøspørgsmål den 21. februar 2005.

Det Økologiske Råd forespurgte om, hvorfor man ikke havde foreslået octa-brompdiphenylether optaget på bilaget til konventionen sammen med penta-diphenylether. I øvrigt ønskede man også deca-diphenylether optaget på bilaget.

6. Forhandlingssituationen

Dog volder spørgsmålet om nye stoffer vanskeligheder – der er enighed om at EU skal foreslå nye stoffer til optagelse under konventionen, men der er ikke enighed om hvornår det skal ske, eller om hvor mange stoffer, der skal foreslås.

En række lande støttet af Kommissionen, mener at fremsættelse af forslag om nye stoffer skal ske inden CoP1. De øvrige medlemslande frygter, at det vil kunne give bagslag i forhold til udviklingslandene, idet det vil overbebyrde dem, fordi gennemførelsen af konventionen i den form, den har nu, allerede er en stor opgave.

Desuden er der ikke enighed om, hvor stærkt EU skal presse på for at få vedtaget et compliance-regelsæt.

7. Regeringens foreløbige generelle holdning

Danmark kan generelt støtte linien i formandskabets udkast til konklusioner.

Sammen med spørgsmålet om compliance-regelsættet, er spørgsmålet om timingen i forhold til fremsendelse af forslag om nye stoffer det væsentligste element. Spørgsmålet om antallet er i realiteten begrænset til tre eller fire, fordi konklusionerne peger på, at de relevante kandidater skal findes blandt de POP-stoffer, som findes på LRTAP-protokollen, men som ikke er omfattet af Stockholm konventionen. Det drejer sig om: Chlordecon, hexachlorbiphenyl, HCH (inklusive lindan) og PAH'er. Det vurderes, at der vil være størst vanskeligheder forbundet med at opnå enighed om, at PAH'erne

skal reguleres globalt, fordi det vil kunne blive meget byrdefuldt for de allerfattigste lande. PAH'erne har derfor ikke førsteprioritet blandt de fire stoffer.

Det tidsmæssige aspekt er vigtigt, fordi EU-kredsen ved at foreslå nye stoffer allerede under forhandlingerne på CoP1, signalerer, at EU betragter Stockholm konventionen et levende instrument, hvis virkelige værdi er, at den giver mulighed for en global indsats mod andre POP stoffer.

Tidligere har EU udtalt (umiddelbart før undertegnelsen konventionen i maj 2001), at det var vigtigt at få alle LRTAP stofferne inkluderet i Stockholm konventionen på grund af dens globale rækkevidde, og at det skulle ske så snart konventionen er trådt i kraft. Det synspunkt fastholder Danmark.

I forhold til hvor hurtigt et compliance regelsæt skal være udviklet, mener Danmark, at det er vigtigt at være ambitiøs – konventionen er et godt instrument, nu er det vigtigt presse på i forhold til at få håndtag til at sikre overholdelsen af den.

Ad pkt. 5

Forberedelse af 2. partsmøde under Aarhus-konventionen.

Resumé

Kommissionen henstiller til, at Kommissionen gives mandat til at forhandle på fællesskabets vegne. Århus-konventionen indeholder regler om offentlighedens deltagelse i beslutningsprocesser, men disse regler gælder kun for tilladelser til at udsætte genetisk modificerede organismer i miljøet i det omfang, det er muligt og passende. Konventionens parter har ønsket, at disse regler om GMO'er videreudvikles. På 2. partsmøde den 25.- 27. maj er der lagt op til fem forskellige løsningsmuligheder, herunder at konventionens regler ændres eller at de fastholdes. Kommissionen lægger op til at konventionen ikke ændres, eller at konventionen efter en eventuel ændring er tilstrækkeligt fleksibel, således at EU kan bibeholde Fællesskabslovgivningen om GMO'er.

Status

Den 21. februar 2005 modtog Danmark et udkast til Kommissionens henstillinger til Rådet vedrørende Fællesskabets deltagelse i forhandlinger om GMO'er inden for rammerne af konventionen om adgang til oplysninger, offentlig deltagelse i beslutningsprocesser samt adgang til klage og domstolsafgørelser på miljøområdet (herefter Århus-konventionen), herunder deltagelse i det 2. partsmøde, som skal afholdes i Almaty, Kasakhstan, den 25-27 maj 2005 fra Kommissionen.

Grundnotat om forslaget er ikke tidligere sendt til Folketingets Europaudvalg og Folketingets Miljø- og Planlægningsudvalg.

Formandskabet har sat forhandlingsmandatet på dagsorden for rådsmøde (miljø) den 10. marts 2005 med henblik på vedtagelse af forhandlingsdirektiver.

Formål og indhold

Fællesskabet og medlemslandene undertegnede Århus-konventionen, som hører under FNs økonomiske organisation for Europa (ECE), i 1998. Danmark ratificerede efterfølgende konventionen i september 2000. Fællesskabet har endnu ikke ratificeret konventionen, men Kommissionen forventer at dette sker, inden parternes 2. møde i maj 2005.

Ved vedtagelsen af Århus-konventionen i 1998 kunne der ikke opnås enighed om at lade genetisk modificerede organismer (GMO'er) være omfattet fuldt ud af konventionens bestemmelser om offentlighedens deltagelse i beslutningsprocesser. Konventionen rummer derfor kun en relativ blød bestemmelse herom, hvorefter "hver part sikrer, inden for rammerne af national ret og i det omfang, det er muligt og passende, at bestemmelserne i denne artikel finder anvendelse på afgørelser vedrørende tilladelser til at udsætte genetisk modificerede organismer". Samtidig med vedtagelsen af konventionen blev der imidlertid vedtaget en resolution, som dannede grundlag for nedsættelsen af først en Task Force og siden to arbejdsgrupper, som har arbejdet på at analysere mulighederne for at inddrage GMO'er fuldt ud under konventionen.

Ved konventionens 1. partsmøde i oktober 2002 vedtog parterne – på baggrund af en indstilling fra arbejdsgruppen – et sæt ikke-bindende retningslinier om adgang til oplysninger, offentlig deltagelse i beslutningsprocesser samt adgang til klage og domstolsprøvelse for så vidt angår GMO'er. Samtidig nedsatte partsmødet en ny arbejdsgruppe, som skulle fortsætte arbejdet og se på muligheden for at fremlægge et forslag til bindende regler for GMO'er ved 2. partsmøde.

Den seneste ECE arbejdsgruppe afsluttede sit arbejde i oktober 2004. Resultatet heraf er fem løsningsforslag:

Den første løsningsmulighed er et forslag til en juridisk bindende regel. Den dækker alle GMO aktiviteter, herunder indsluttet anvendelse af genetisk modificerede organismer. Den indebærer, at Århus-konventionens regler om offentlig deltagelse i beslutningsprocesser finder fuld anvendelse på aktiviteter med genetisk modificerede organismer.

Den anden løsningsmulighed er også et forslag til en juridisk bindende regel. Den dækker også alle aktiviteter med genetisk modificerede organismer. Den giver konventionens parter mulighed for, under visse betingelser, at anvende deres eksisterende lovgivning i stedet for Århus-konventionen. En sådan løsning vil ikke kræve en ændring af EU's interne lovgivning.

Den tredje løsningsmulighed er også et forslag til en juridisk bindende regel, som oprindeligt blev foreslået af Kommissionen. Den finder anvendelse på udsætning og markedsføring af genetisk modificerede organismer. Den opfordrer parterne til at sørge for offentlighedens deltagelse. Det er desuden en henvisning til national lovgivning og relevansen af eventuelle kommende regler under Cartagena-protokollen. Denne løsning vil heller ikke kræve en ændring af EU's interne lovgivning.

Den fjerde løsningsmulighed er også et forslag til en juridisk bindende regel, som oprindeligt blev foreslået af Belgien. Den finder anvendelse på udsætning og markedsføring af genetisk modificerede organismer. Denne løsning bygger på både Direktiv 2001/18/EF om udsætning i miljøet af genetisk modificerede organismer og Århus-konventionen, og vil derfor formentlig ikke kræve en ændring af EU's interne lovgivning. Endelig foreslås en ikke juridisk bindende løsning, som lægger op til, at der alene udvikles bestemmelser om offentlighedens deltagelse indenfor national ret. Frankrig har insisteret på, at denne løsning præsenteres for parterne.

På fællesskabsplan indeholder Direktiv 2001/18/EF om udsætning i miljøet af genetisk modificerede organismer, forordning 1829/2003 om genetisk modificerede fødevarer og foder bestemmelser om offentlighedens inddragelse. Direktiv 2001/18/EF er et totalharmoniseringsdirektiv med hjemmel i traktatens artikel 95 EU reglerne om offentlighedens inddragelse dækker forsøgsudsætninger og markedsføring af genetisk modificerede organismer. For førstnævnte type af beslutninger overlader EU reglerne i vidt omfang ansvaret for at informere og inddrage offentligheden i konkrete beslutninger om genetisk modificerede organismer til medlemslandene. For så vidt angår markedsføring af genetisk modificerede organismer ligger hovedansvaret hos Kommissionen.

Kommissionen lægger i sit udkast til anbefaling op til, at Rådet giver Kommissionen mandat til at repræsentere Fællesskabet i spørgsmål, hvor der er fællesskabskompetence, i forhandlingerne op til og under det 2. partsmøde til Århus-konventionen. Kommissionen foreslår, at en særlig komité af repræsentanter fra medlemslandene assisterer Kommissionen i disse forhandlinger. Hvis forhandlingerne kommer til at dreje sig om spørgsmål, hvor der delvist er fællesskabskompetence og

delvist er medlemslandskompetence, foreslår Kommissionen, at medlemslandene og Kommissionen arbejder tæt sammen under forhandlingerne med henblik på at sikre en fælles international præsentation af Fællesskabet.

På denne baggrund foreslår Kommissionen, at EU følger følgende forhandlingslinje:

at der ikke er behov for en ændring af konventionen for så vidt angår genetisk modificerede organismer.

at der bør lægges vægt på at styrke synergieffekten mellem internationale aftaler. EU bør derfor, i givet fald, støtte en ændring af konventionen, som består i en selvstændig artikel, som udstikker en generel forpligtelse til at fremme offentlighedens deltagelse i afgørelser om genetisk modificerede organismer.

at afvise de løsningsmodeller, som består i, at konventionens regler om offentlighedens deltagelse i beslutningsprocesser helt eller delvist finder anvendelse for alle aktiviteter med genetisk modificerede organismer.

Kommissionen begrundet sit forslag med, at EU allerede har en lovgivning, som omfatter information og inddragelse af offentligheden, og at Fællesskabet ikke bør indvilge i ændring af konventionen, som vil nødvendiggøre en ændring af disse interne EU regler.

Kommissionen fremhæver også, at særlige forhold gør sig gældende for, hvordan EU har valgt at regulere henholdsvis forsøgsudsætninger og markedsføring samt indesluttet anvendelse af genetisk modificerede organismer. Det er derfor ikke oplagt at anvende konventionens bestemmelser for aktiviteter med genetisk modificerede organismer.

Kommissionen lægger også vægt på, at en eventuel ændring af konventionen for så vidt angår genetisk modificerede organismer, ikke må føre til ændringer af resten af konventionen.

Endelig ønsker Kommissionen ikke at hindre eller duplikere regler om offentlighedens inddragelse, som vil kunne vedtages under en Cartagena-protokollen om Biosikkerhed¹.

Nærhedsprincippet

Der er ikke særskilt redegjort for nærhedsprincippet. Forslaget til forhandlingsdirektiver har til formål at fastlægge fællesskabets forhandlingsmandat, og skønnes derfor at være i overensstemmelse med nærheds- og proportionalitetsprincippet.

Konsekvenser for Danmark

Lovgivningsmæssige konsekvenser:

Det vurderes, at Kommissionens forslag ikke vil have lovgivningsmæssige konsekvenser for Danmark, idet Kommissionen lægger op til, at der slet ikke foretages en ændring af konventionen, eller en sådan ændring i givet fald ikke vil medføre ændringer af EU's interne lovgivning.

Danmark har implementeret EU's regler på GMO området med lovbekendtgørelse nr. 981 af 3. december 2002 og bekendtgørelse nr. 831 af 3. oktober 2002 om godkendelse af udsætning i miljøet af genetisk modificerede organismer, herunder også bestemmelserne om offentlighed.

---

¹ Cartagena-protokollen om biosikkerhed er en international aftale under Biodiversitetskonventionen. Protokollens formål er at sikre et passende beskyttelsesniveau i forbindelse med grænseoverskridende overførsel, håndtering og anvendelse af GMO'er. Danmark ratificerede protokollen i august 2002, som trådte i kraft i september 2003. Protokollen indeholder en bestemmelse om inddragelse af offentligheden, som bl.a. har til formål at sikre oplysning og undervisning af befolkningen.

Økonomiske og administrative konsekvenser: Forslaget har ingen økonomiske eller administrative konsekvenser for erhvervsliv, forbrugere og offentlige myndigheder.

Beskyttelsesniveau: Forslaget har ikke indvirkning på beskyttelsesniveauet.

Høring

Rammenotat om forslaget har været forelagt miljøspecialudvalget i skriftlig høring den 22. februar 2005.

Dansk Industri mener, at EU ikke skal afvise konventionsændringer, men at EU skal afvise konventionsændringer, der alene henviser til Cartagena-protokollen eller konventionsændringer, der betyder, at Århus konventionens regler helt eller delvis finder anvendelse for alle aktiviteter med GMO'er. Dansk Industri mener desuden, at EU kan støtte en ændring af konventionen, der giver en generel forpligtelse til at fremme offentlighedens deltagelse i afgørelser om udsætning og markedsføring af genetisk modificerede organismer.

Der er ikke indkommet yderligere høringsvar.

Forhandlingssituationen

Medlemsstaterne har haft forskellige holdninger til, hvorvidt en ændring af konventionen var påkrævet eller ej.

Igennem forhandlingerne har der imidlertid udviklet sig en fælles forståelse blandt EU medlemslandene om forudsætningerne for, at EU vil kunne tilslutte sig et kompromis. Disse forudsætninger kan opsummeres til:

at en ændring af EU's interne lovgivning ikke vil være nødvendig.

at indesluttet anvendelse af GMO'er ikke bliver omfattet.

at en eventuel løsning er i overensstemmelse med eksisterende internationale aftaler, herunder Cartagena-protokollen.

at de ikke-bindende retningslinier, som blev vedtaget ved konventionens 1. partsmøde fortsat kan anvendes.

Nogle af medlemsstaterne er imod en juridisk bindende løsning, idet de ikke har ønsket, at nye internationale regler skulle påføre landene nye forpligtelser. Begrundelsen herfor er bl.a., at Cartagena-protokollen er en særlovgivning, som alene omhandler GMO'er, hvorimod Århus-konventionen bredt dækker miljøaktiviteter. Derudover har Cartagena-protokollen et bredere geografisk anvendelsesområde, idet Århus-konventionen er begrænset til lande, som er medlem af FNs Økonomiske Kommission for Europa (de europæiske lande, herunder Øst- og Centraleuropæiske lande og tidligere sovjetstater samt af historiske årsager USA og Canada).

Et ikke blokerende mindretal af medlemsstater forventes at støtte Kommissionens forslag.

Et andet, ikke blokerende mindretal af anden medlemsstater må forventes at kunne støtte en linie, der fører til en ændring af konventionen og vil således kunne gå længere end Kommissionen.

Et andet, ikke blokerende mindretal af medlemsstater forventes at være på linie med den danske holdning.

Regeringens foreløbige generelle holdning

Traditionelt har miljørådet vedtaget Rådskonklusioner, hvori EU-forhandlingsmandatet fastlægges. Danmark finder således som udgangspunkt, at forhandlingsmandatet skal fastlægges i Rådskonklusioner.

Danmark lægger stor vægt på, at parterne ved det første partsmøde ønskede, at en arbejdsgruppe skulle indstille mulige løsningsmuligheder for en ændring af konventionen med henblik på, at GMO'er i højere grad blev omfattet af reglerne. Ikke mindst af politiske årsager ønsker Danmark at imødekomme de øvrige ikke-EU lande indenfor ECE, som har ytret behov for bindende regler om offentlighed, som omfatter GMO'er. Danmark kan således ikke støtte, at Kommissionen i sit forslag lægger op til, at der slet ikke er behov for en konventionsændring.

Danmark mener ikke, at spørgsmålet om offentlighed i forhold til GMO'er bør flyttes fra Århus-konventionen til Cartagena-protokollen. Under Cartagena-protokollens forhandlinger var man opmærksom på, at GMO problematikken i forhold til offentlighedens inddragelse blev diskuteret under Århus-konventionen. Man valgte derfor en kort bestemmelse, som ikke yder parterne den samme detaljerede vejledning om inddragelse af offentligheden som Århus-konventionen. Det kan derudover nævnes, at protokollen endnu er af så ny dato, at parterne i første omgang vil være fokuserede på at løse de udestående spørgsmål, som er en forudsætning for, at protokollen kan fungere i praksis. Der kan derfor gå mange år, før offentlighedsproblematikken vil blive diskuteret i dette fora. Danmark kan derfor ikke støtte Kommissionens forslag om at indsætte en artikel i Århus-konventionen, der henviser til eventuelt kommende regler i Cartagena-protokollen, idet en sådan konventionsændring ikke vil opfylde de øvrige parters ønsker om procedurer for inddragelse af offentligheden og derfor synes uden reelt indhold.

Danmark kan derimod støtte, at der arbejdes for at etablere synergi mellem Århus-konventionen og Cartagena-protokollen eventuelt i form af en politisk forpligtelse i en beslutning fra parterne ved deres andet møde. Derudover kan Danmark støtte en ændring af konventionen, som består i en selvstændig artikel, som udstikker en generel forpligtelse til at fremme offentlighedens deltagelse i afgørelser om udsætning og markedsføring af genetisk modificerede organismer.

Danmark kan støtte Kommissionens forslag om at afvise, at Århus-konventionens regler om offentlig deltagelse i beslutningsprocesser skal gælde helt eller delvist for alle aktiviteter med genetisk modificerede organismer, idet det vurderes, at sådanne optioner vil nødvendiggøre en ændring af EU's interne lovgivning vedrørende genetisk modificerede organismer.

Ad pkt. 6

Forberedelse af 2. partsmøde til Cartagena-protokollen om Biosikkerhed under Biodiversitetskonventionen, 30. maj 2005. Rådets konklusioner.

Resumé

Forslaget til rådskonklusioner har til formål at fastlægge et forhandlingsmandat for EU's optræden på 2. partsmøde under Cartagena-protokollen om biosikkerhed, 30. maj – 3. juni 2005 i Montreal, Canada. Forslaget gennemgår de forhandlingsspørgsmål, der kan forventes behandlet på partsmødet: ansvar og erstatning, socioøkonomiske aspekter, oplysning og inddragelse af offentligheden, risikovurdering og risikostyring, identifikation af genetisk modificerede organismer (GMO'er) samt anmeldelse forud for grænseoverskridende overførsel af GMO'er.

Status

Rådssekretariatet sendte på formandskabets vegne den 8. februar 2005 forslag til rådskonklusioner til medlemslandene og til Kommissionen. Det er Nederlandene, der - efter aftale med Luxembourg og i samarbejde med Storbritannien - forventes at handle på fællesskabets vegne i forhandlingerne om Cartagena-protokollen.

Grundnotat om forslaget er ikke tidligere sendt til Folketingets Europaudvalg.

Formandskabet har sat punktet på dagsordenen for rådsmødet (miljø) den 10. marts 2005 med henblik på vedtagelse af rådskonklusioner/forhandlingsdirektiver.

Kommissionen har den 11. februar 2005 – umiddelbart efter rådssekretariatets fremsendelse af forslag til rådskonklusioner – fremsendt et forslag til Rådets anbefaling om fællesskabets deltagelse i den 2. partskonference under Cartagena-protokollen. Forslaget til Rådets anbefaling omhandler et forhandlingsmandat alene i relation til protokollens artikel 18.2(a) om identifikation af genetisk modificerede organismer bestemt til direkte anvendelse som fødevarer, foder eller til forarbejdning (GMO-FFF'er).

2. Formål og indhold

Forslaget har til formål at fastlægge et forhandlingsmandat for EU's optræden på 2. partsmøde under Cartagena-protokollen om biosikkerhed, 30. maj – 3. juni 2005 i Montreal, Canada.

Nedenfor redegøres der for forslagens hovedpunkter:

Anmeldelser

Rådet understreger vigtigheden af, at forpligtelsen til at sikre skriftlig anmeldelse forud for en grænseoverskridende overførsel af GMO'er ikke skal fortolkes som en

forpligtelse for parterne om at afgive erklæringer om at konkrete forsendelser ikke indeholder GMO'er.

Ansvar og erstatning

Rådet finder at udviklingen af retsregler vedrørende ansvar og erstatning bør indledes med en beslutning truffet af protokollens parter. En evaluering af beslutningen kan efterfølgende udgøre grundlaget for en vurdering af behovet for et juridisk bindende instrument. Som udgangspunkt bør national lovgivning vedrørende ansvar og erstatning fungere som ramme for implementeringen af internationale regler og procedurer.

Socioøkonomiske aspekter

Rådet anerkender, at forskning i GMO'ers socioøkonomiske konsekvenser er vigtig for forståelsen af emnet. Rådet lægger vægt på, at udveksling af information er væsentlig for protokollens virke og effektivitet. Rådet finder, at Clearingcenteret for Biosikkerhed (BCH) bør spille en væsentlig rolle i udvekslingen af information om GMO'ers socioøkonomiske konsekvenser.

Oplysning og inddragelse af offentligheden

Rådet anerkender, at flere internationale organer, særligt Århus Konventionen, behandler spørgsmål om oplysning, uddannelse og deltagelse og Rådet understreger vigtigheden af at afklare synergieffekten af mulige initiativer, der tages under Cartagena-protokollen.

Risikovurdering og risikostyring

Rådet finder det afgørende for implementeringen af protokollen, at der udvikles en ramme for en fælles tilgang til risikovurdering og risikostyring. Rådet støtter at der udvikles frivillige standardformater for de risikovurderingsrapporter, der skal fremlægges i henhold til bilag I og bilag II i protokollen.

Identifikation af GMO-FFF'er

Forslaget til rådskonklusioner behandler kun summarisk spørgsmålet om fortolkning af protokollens artikel 18, stk. 2(a) om identifikation af GMO'er bestemt til direkte anvendelse som fødevarer, foder eller til forarbejdning. Spørgsmålet vurderes at blive hovedtemaet på 2. partsmøde.

Derimod redegøres der kort for fællesskabets holdning til spørgsmålet om identifikation i Kommissionens forslag til Rådets anbefaling, som under henvisning til traktatens artikel 300 stk. 1 bemyndiger Kommissionen til at føre forhandlingerne på EU's vegne.

I Kommissionens forslag til Rådets anbefaling lægges der op til at Kommissionen - i konsultation med en særlig komité hvor medlemslandene er repræsenterede - forhandler på EU's vegne når forhandlingerne omhandler emner, som falder indenfor fællesskabets kompetence. Såfremt emnerne for forhandlingerne kun er delvist omfattet af fællesskabskompetence, vil Kommissionen og medlemslandene samarbejde for at opnå enighed.

Forslaget til Rådets anbefalinger er bilagt et sæt forhandlingsdirektiver hvoraf det fremgår at Kommissionen vil sikre sig, at beslutninger truffet på 2. partsmøde er i overensstemmelse med den relevante fællesskabslovgivning.

Herudover nævnes det i forhandlingsdirektiverne, at Kommissionen vil arbejde for:

- anvendelsen af OECD systemet til tildeling af entydige koder til GMO'er
- muligheden for at kunne angive transformationsbegivenheden som identifikation af GMO-FFF'er,
- at der bør henvises til Clearingcenterets database på forsendelsesdokumentet
- brug af EU's grænseværdier for hvornår forekomst af godkendte GMO'er i forsendelser skal mærkes, når forekomsten er tilfældig eller utilsigtet.

Forhandlingsdirektiverne angiver desuden at dokumentationskravene i artikel 18, stk.2(a) kan opfyldes ved at vedlægge bilag til eksisterende handelsdokumenter eller ved at udarbejde et separat dokument vedr. indhold af GMO. Endelig nævner forhandlingsdirektiverne, at beslutninger taget på 2. partsmøde skal forblive på linie med den nuværende formulering: "...*kan indeholde GMO...*" i protokollens artikel 18, stk. 2(a).

3. Nærhedsprincippet

Kommissionen har ikke redegjort for nærhedsprincippet. Forslaget til rådskonklusioner har til formål på at fastlægge fællesskabets forhandlingsmandat, og skønnes derfor at være i overensstemmelse med nærheds- og proportionalitetsprincippet.

4. Konsekvenser for Danmark

Lovgivningsmæssige konsekvenser: Forslaget har ingen lovgivningsmæssige konsekvenser. Cartagena-protokollen er implementeret i EU ved forordning nr. 1946/2003 om grænseoverskridende overførsler af genetisk modificerede organismer.

Økonomiske og administrative konsekvenser: Forslaget har ingen økonomiske konsekvenser for henholdsvis erhvervsliv, forbrugere og offentlige myndigheder (henholdsvis stat, amter og kommuner).

Beskyttelsesniveau: Forslaget har ikke direkte indvirkning på beskyttelsesniveauet i Danmark eller i EU.

5. Høring

Sagen blev drøftet på det ekstraordinære møde i specialudvalget for miljøspørgsmål den 21. februar 2005.

Der var ingen bemærkninger.

6. Forhandlingssituationen

Der synes at være bred enighed om den europæiske linie for så vidt angår alle vigtige emner. På spørgsmålet om inddragelse af emnet om identifikation af GMO-FFF'er har en række lande i forhandlingerne tilkendegivet at der ikke er behov for at give Kommissionen et forhandlingsmandat via Kommissionens forslag til Rådets anbefaling, idet de beslutninger der skal træffes på partsmødet ikke vil være juridisk

bindende. Omvendt har Kommissionen argumenteret for at få tildelt et forhandlingsmandat, idet de mener at såfremt der på partsmødet opnås enighed om artikel 18, stk. 2(a), vil parternes efterfølgende gennemførelse af artiklen være juridisk bindende. Desuden er identifikation omfattet af Fællesskabslovgivningen.

7. Regeringens foreløbige generelle holdning

Danmark støtter overordnet udkastet til rådskonklusioner, idet Danmark dog tillægger det stor betydning at Fællesskabets beskyttelsesniveau ikke svækkes, herunder at grænseværdien for hvornår der skal mærkes for utilsigtet eller teknisk uundgåelig forekomst af godkendte GMO'er - bestemt til direkte anvendelse som fødevarer, foder eller til forarbejdning - ikke overstiger 0,9 %.

Traditionelt har miljørådet vedtaget rådskonklusioner, hvori EU-forhandlingsmandatet fastlægges, eksempelvis forud for det første partsmøde under Cartagena-protokollen.

Danmark finder således som udgangspunkt, at rådskonklusionerne også bør omfatte Rådets holdning til protokollens artikel 18 stk.2(a) om identifikation af GMO'er bestemt til direkte anvendelse som fødevarer, foder eller til forarbejdning. I den forbindelse bør EU arbejde for:

at importparten kan vælge hvilken type dokument der skal følge en forsendelse af GMO-FFF'er

at OECD systemet til tildeling af entydige koder til GMO'er er det vigtigste redskab i identifikation af GMO-FFF'er.

at parterne opfordres til at anvende transformationsbegivenheden som redskab til identifikation indtil operatører blive bekendte med systemet for entydige koder.

at en international aftale om en grænseværdi for mærkning for utilsigtet og teknisk uundgåelig forekomst af godkendte GMO'er er en praktisk og effektiv måde at opfylde forpligtelserne i artikel 18, stk. 2(a) vedrørende fastsættelse af de nærmere krav til identifikation af GMO-FFF'er.